

Lokalne vesti.

Letos na sv. Ane dan, to je dne 26. julija bo minilo že dve leti, odkar je izbruhnila evropska vojna. Na ta dan namreč je Avstrija proglasila splošno mobilizacijo ter pozvala pod orožje vse rezervnike; dva dni zatem je pa napovedala Srbiji vojno.

Gotovo se bomo spominjali tega usodnega in žalostnega dneva vsi ameriški Slovenci, ker ima skoro sleherni kakoga sorodnika, ali prijatelja, ki se morda še bori za svojo domovino, ali je pa že padel vojnemu molohu v žrelo. Nedavno je urednik tega lista priobčil v "Glas Narodu" skromen članek, naglašajoč, da naj bi se povodom druge obletnice čitalo po vseh slovenskih cerkvah sv. maše zažadnice za padle slovenske junake. Že iz pijetete do mrtvih naših sobratov junakov nas veže dolžnost, da se jih ta dan živo spominjamo; ta spomin pa bomo obhajali na najbolj plemeniti način, ako molimo v cerkvi pri sv. maši za pokoj njih duš; poleg tega skušajmo tudi po naši moči kaj darovati za pomožni sklad slovenskih ranjencev in sirot v stari domovini.

Naš g. župnik Rev. A. Sojar je minulo nedeljo oznanil, da se bo brala prihodnjo nedeljo, dne 23. t. m. v naši cerkvi sv. Štefana ob 8ih in 10ih sv. maša za padle slovenske vojske. Upati je, da se bo teh sv. maš udeležilo številno vernikov.

Dne 8. in 15. julija je imel naš slovenski Strelski klub v prostorih rojaka John Zvezica zabavo večer. Tem povodom se je izžrebalo en krassen dobitek, ki je prinesel za sklad slovenskih ranjencev in sirot v stari domovini svoto \$11. — Ta znesek drži omenjeni klub ker bo še nadaljeval s pobiranjem milodarov. Čast in hvala takemu klubu!

Naše mesto Chicago vedno bolj in bolj napreduje. Glasom uradnega izkaza šteje Chicago sedaj 2,550,000 duš, torej je za New Yorkom največje mesto v Zedinjenih državah. Šolo obveznih otrok je tukaj 996,059; število otrok se je od leta 1914 pomnožilo za 41,646, število odraslih oseb pa za 112,474. Največ otrok je v 27 wardu in sicer 47,428 najmanj pa v 1. wardu 9736. Izpod 4 leta starih živi v Chicagu 117,062 dečkov in 107,049 deklic. Od skupnega števila čičaških otrok je 567 gluhih, 221 mutastih, 182 slepih, in 645 pohlabljenih.

Dne 8. ali 9. avgusta bo dospel v Chicago republ. preds. kandidat Charles E. Hughes, da bo držal tukaj svoj politični govor. Od tu se poda v St. Paul in Minneapolis, Minn.

Državni vojni tajnik je izprožil misel, da naj bi se zgradilo velike državne tvornice solitra in municije v bližini mesta Chicaga kje ob Michiganu jezero. Nova tvornica za soliter bode stala \$20,000,000 kar se je v kongresu že dovolilo. Ako dobi naše mesto te velikanske tovarne, bode nedvomno to velike koristi zanj, kajti v teh tvornicah bode zaposlenih do 15,000 delavcev, ki bodo dobivali vsi od države plačo.

Dne 13. t. m. se je vršila pred sodnikom Scanlanom v Chicagu zanimiva razprava pri kateri je bilo 14 uradnikov raznih delavskih unij vsled izsiljevanja denarja obsojenih. Obsojeni so bili: Charles Crowley in Fred Mader vsak na 3 leta ječe; Hugo Hahn, Stanley Walter in Stewart Ray vsak na 2 leti ječe; Frank Curran na 1 leto. V plačilo globe \$2000.— so bili obsojeni: John Cleary, Israel Gordon, in Harry Grass; Charles Hanson, v plačilo globe \$1500; John Murphy in G. Tuckbreiter v plačilo po \$500.— Nick Pekelsma pa \$750.— Opro-

šeni so bili trije agenti delavskih unij: Wm. Claus, Thom. Kelly in John White.

Ameriške vesti.

Will Orpet oproščen.

Waukegan, Ill. 17. julija. Sinoči ob tri četrt na osmo uro se je zaključila pred tuk. sodiščem ravno 2 meseca trajajoča obravnavna napram dijaku Will Orpetu, obtoženemu umora svoje ljubimke Marion Lambert. Porotniki so ga spoznali nekrivim.

Ko je načelnik porotnikov naznanil izid glasovanja o nekrydi Orpetu, — je nastalo v sodnijski dvorani med poslušaleci veliko veselje. Orpet se je s solzami v očeh zahvalil porotnikom in zagovorniku. Ta obravnavna je veljala okraj Lake \$17,000, stariši Orpeta so pa plačali zagovornikom \$22,000. Orpet se nahaja sedaj pri svojih stariših in se bo baje kmalu oženil s svojo novo izvoljenko Celestijo Yonker.

Nemčija gradi 80 novih trgovskih podmorskih čolnov.

New York, N. Y. 17. julija. Kakor se semkaj iz Berlina poroča, bode zgradila Nemčija še 80 nadaljnjih trgovskih podmorskih čolnov po modelu znanega čolna "Deutschland". Dvajset teh čolnov bode že izročenih prometu meseca avgusta letos. Vse to čolne se bo rabilo za prekomorski promet iz Nemčije v Ameriko.

Imenovanje novega vrh. zveznega sodnika.

Washington, D. C. 14. julija. Namesto bivšega vrhovnega zveznega sodnika Charles E. Hughesa, je imenoval predsednik Wilson danes na njegovo mesto J. H. Clarka, zveznega okrožnega sodnika v Cleveland, O. Novi sodnik Clark je star 59 let in je ne- oženjen.

Srečen dedič.

Grand Rapids, Mich. 17. julija. V Charlotte, Mich. živeči 68 letni Herbert A. Mercii, po poklicu čevljar je podedoval od svoje sestrične, pok. milijonarke Hetty Green iz New Yorka \$100,000.

Sedaj bode Merrill opustil čevljarstvo in se bo podal v privatno življenje.

Novo francosko vojno posojilo.

New York, N. Y. 17. julija. Tu se je osnovala neka nova korporacija z imenom "American Foreign Security Co." koje namen je izposlovati Franciji novo vojno posojilo v znesku \$100,000,000. Pri tej korporaciji je najbolj zainteresiran znani multimilijonar J. P. Morgan.

Veliko sorodstvo.

Havana, Ill. 17. julija. Tukaj je umrla te dni 92. letna Mrs. Katarina Budke, ki zapuša 82 svojih ožjih svrodnikov, ali potomcev in sicer: 9 otrok, 68 vnukov, 78 pravnukov in 4 prapravnike.

Inozemske vesti.

Številne eksekucije v Avstriji.

Sedanji vojni moloh ni zahteval v Avstriji že ogromno število padlih žrtev na bojnem polju, temveč tudi že več tisoč žrtev, katere so bile od vojaškega sodišča obsojene na smrt in obešene, ali ustreljene.

Dunajski list "Neues Wiener Tagblatt" je nedavno tega objavil uradno statistiko eksekutiranih oseb v Avstro-Ogrski in sicer tekom prvih 14 mesecev. V tem času je bilo obešenih in ustreljenih že 4373 oseb. radi veleizdaje in drugih političnih prestopkov in sicer: Na Češkem 720 oseb; na Moravskem 346; v Bosni in Hercegovini 900; v Galiciji 486; v Bukovini 320 na Hrvaškem in v Sla-

Nemški transatlantski podmorski čoln "Deutschland" in njega kapitan Koenig.

THE DEUTSCHLAND GERMAN TRANSATLANTIC SUBMARINE. CAPTAIN PAUL KOENIG.

Baltimore, Md. 17. julija. Nemški trgovski podmorski čoln "Deutschland", ki je prvi v svetovni zgodovini križal Atlantik, se pripravlja sedaj za povratek na Nemško. S sabo bo vzel 600 ton niklja in 400 ton kavnika (gumija). Washingtonska vlada je odredila, da sme ta novodobni čoln ostati v ameriškem pristanišču kolikor časa hoče. V svrhu varnosti pred kakim napadom v daljavi 3 milj od obrežja je ukazal mornarični tajnik, da naj čolna "Deutschland" ena ameriška križarka. Govori se tudi, da bode potovala na tem čolnu v Nemčijo znana nemška operna pevka Mme. Kristine Langenhan.

vojni 513 in v slovenskih kroninah 469; vse te žrtve so bile rodod Slovani. Italijanov je bilo usmrčenih v Trstu 200, v Istri 90 in na Južnem Tirolskem 330. Med temi morda nedolžnimi žrtvami ni enega Nemca ali Ogra. Iz teh krvavih števil posnemamo, da se bori Avstrija nele samo s sovražnikom temveč tudi proti svojim lastnim državljanom.

Žtrev prekega soda v Ljubljani.

Graška "Tagespost" z dne 3. junija poroča, da je bil te dni v Ljubljani vsled kaljenja javnega miru na smrt obsojen in ustreljen neki Josip Jeglič. Žal, da ne dobivamo že 3 mesece "Slovenca" in "Slov. Naroda" iz Ljubljane, da bi zamogli o tem slučaju bolj podrobno poročati.

Dr. Šušteršič aretiran?

V New Yorku izhajajoči hrvaški dnevnik "H. S." je prinesel dne 8. t. m. senzacionalno vest o aretaciji kranjskega deželnega glavarja, dežel. in držav. poslanca ter načelnika Slovenske Ljudske Stranke Dr. Ivan Šušteršiča. Dr. Šušteršič je bil baje aretiran vsled tega, ker je bil v zvezi s sleparijami pri vojaških dobavah. Ta novica je posneta iz švicarskega lista "Tribune de Geneve".

Govori se tudi o aretaciji Dr. Jan. Ev. Kreka v Ljubljani in koroskega slovenskega državnega poslanca Grafenauerja vsled revolucionarne agitacije proti avstrijski vladi.

Avstrijski cesar nevarno bolan.

Curih, Švica, 14. julija. — Iz Inomosta na Tirolskem se semkaj poroča, da je avstrijski cesar Franc Josip I. smrtno nevarno zbolel. Vsled tega so poklicali v

Kapitan tega čolna Paul Koenig je bil dne 13. t. m. s svojim mostvom gost v Beli hiši v Washingtonu kjer je obiskal in si ogledal tudi urade mornaričnega oddelka.

Parobrodna družba North German Lloyd je dala kapitanu Koenigu \$10,000 nagrade v gotovini za njegovo uspešno vožnjo.

Sedaj se splošno govori, da ta čoln ne bo nikdar dospel zopet nazaj v nemško pristanišče, ker ga bodo Angleži, ali Francozi na odprtem morju zajeli. Kapitan Koenig se je izrazil, da bi v tem slučaju raje preje pognal sam čoln v zrak, nego pa da bi se udal živ sovražniku v roke.

cesarski grad Schoenbrunn vse člane in sorodnike cesarske roduvine. K bolniški postelji cesarja so poklicali najboljši specialiste in zdravnike cele monarhije. Ker se je bati najhujšega, nočejo cesarju ničesar poročati o vojnih dogodkih in o nameravanim odstopu avstrijskega ministrskega kabineta.

Odstop avstrijskega ministra.

London, Anglija, 17. julija. — Milanski dopisnik tuk. lista "Telegraph" naznanja o spremembi v avstrijskem ministrtvu. Sedanji minister zunanjih zadev baron Burian bode šel v pokoj; na njegovo mesto bo najbrž imenovan grof Julij Andrasij, vodja ogrske opozicije. Grof Andrasij je bil pred leti že ogrski ministrski predsednik in je poznan kot eden izmed najbolj uplivnih ogrskih političnih voditeljev. Zaeno je grof Andrasij tudi zagovornik in velik prijatelj miru.

Uspehi Angležev.

London, Anglija, 17. julija. — Iz današnjega uradnega vojnega poročila je posneti, da so Angleži na zahodni fronti zopet premagali Nemce. Boj se je vršil v gozdovju blizu Trinesa, kjer so Nemci izgubili svoje utrdbe nad 4 milje v daljavi. Vasi Bazentin-le-Grand, Bazentin-le-Petit in Longueval, katerih so bili prej gospodarji Nemci, so padle Angležem v roke. Zmago je pripisovati nepričakovnemu in pravočasnemu obstreljevanju naše artilerije. Na naši strani je bilježiti le malo izgub, pač je pa ta bitka dosti stala Nemce.

Z danes dobljenimi pozicijami se je zadalo sovražniku tudi pri Pozieres hud udarec, ker se mu je pretrgalo glavno cesto med me-

stom Albert in Baupame; s pridobitvijo stratežične točke Longueval se bodo pa lahko angleške čete pridružile Francozom pri Hardcourtu.

Tekom zadnjih 24 ur so se po sebnopohvalno obnesli naši letalci, ker so uničili tri nemške "fokkerje", in 3 biplane; poleg tega so z bombami do cela porušili nek sovražni transportni vlak in precejšen kos železniške proge.

Tekom večerajšnjega dneva smo zajeli zopet 2000 nemških vojnih ujetnikov, tako da znaša skupno število istih od zadnje uprizorjene ofenzive že 10,000.

Vsled zopetnih zmag angleškega generala Haiga vlada v Londonu in sploh na Angleškem nepopisno veselje. Listi prinašajo cele kolone dolge članke in slavošpeve gen. Haigu, ki je tekom nekaj dni udrl že v tretjo bojno vrsti sovražnika.

Na belgijski fronti.

London, Anglija, 17. julija. — Glasom uradnega belgijskega poročila so se pridružile zadnje dni vse belgijske čete Angležem in Francozom, taborečim pri Albertu. Pri Steenstraete se vrši močno bombardiranje in obstreljevanje od strani belgijske artilerije v nemške kolone.

Premirje med Rusijo in Avstrijo.

London, Anglija, 15. julija. — Včeraj se je podal v glavni vojni stan ves ruski ministrski svet; tako se poroča semkaj iz Petrograda. Ta korak se pripisuje morebitnem premirju med Rusijo in Avstrijo. V slučaju, da bi se hotela Avstrija opetovano spuščati v kaka mirovna pogajanja, je baje Rusija pri volji skleniti premirje z njo.

Boji v Galiciji.

Dunaj, Avstrija, 17. julija. — (Uradno poročilo.) Vsled uspešnega nastopa so naše čete dne 14. t. m. zasedle zopet vse stare pozicije ali višine zapadno od gorenje Moldave. Zapadno in severno zapadno od Buczacea smo dne 13. t. m. odbili vse sovražne napade; pri tretjem spopadu je hotel sovražnik udreti v naše postojanke v bližini Buczacea, a je bil končno primoran umakniti se nazaj v nočnem boju.

Na severni strani Sarny-Kovel železniške postaje se je Rusom posrečilo zasesti lev breg reke Stokhod; na večer je pa naš oddelek nepričakovano udrl v ruske vrste in pognal Ruse nazaj.

Nemško poročilo.

Berlin, Nemčija, 17. julija. — Na iztočnem bojišču je general von Linsingen blizu Zareca odbil nadaljno prodiranje sovražnika; pri tem smo zaplenili številno strojnih pušk in odvedli lepo število vojnih ujetnikov s sabo.

Tudi na iztočnem bregu reke Stokhod so nemški vojaški oddelki dosegli lep uspeh, s tem da so zasedli vse odnotne važne pozicije. O sličnem uspehu se poroča tudi v armadi, katero vodi nemški general von Bothmer.

Zasuta avstrijska četa.

Rim, Italija, 15. julija. — Uradno se naznanja, da je laška gorska artilerija v dolini Tafana razstrelila vrh hriba Casteletto, vsled česar je bila zasuta vsa avstrijska četa, taboreča v bližini tega vrhunca. Sodi se, da se je pri tem le malo Avstrijcev rešilo. Označeni hrib se nahaja na Sette Comuni planoti iztočno od gore Col dei Bois v Dolomitih.

Sinoči so avstrijski letalci obstreljevali mesto Padovo, vsled česar sta bili 21 oseb ubiti in več ranjenih.

Odpoklic 2 avstrijskih generalov.

Rim, Italija, 17. julija. — "Agenzia Nazionale" je zvedela po nekem svojem dopisniku, da se

je vršil te dni v Berlinu poseben svet vojnega ministrtva na katerem se je vsled želje nemškega cesarja sklenilo, odpoklicati in službeno odstaviti avstrijskega vojskovodjo nadvojvodo Friderika in generala von Pflanzerja.

General Pflanzer je vsled svoje netaktike in nezmožnosti baje zkrivil, da so bili Avstriji zadnji čas v Bukovini že tolikrat od Rusov tepeni.

Sv. oče za mir.

Rim, Italija, 17. julija. — V višjih cerkvenih krogih se tu zatrjuje, da bo izdal sv. oče Benedikt XV. dne 26. julija letos na vse vladarje sveta posebno proklamacijo in prošnjo za uvedbo miru. To se bode izvršilo povodom druge obletnice, odkar traja sedanja evropska vojna, Sv. oče izdeluje tudi načrte, kako bi se zamoglo v bodoče pripraviti svetovne narode in velesile, da bi se nikdar več ne bojevale.

Italija bo napovedala vojno Nemčiji.

Rim, Italija, 17. julija. — "Maševanje Nemčiji za njene razzahtive napram Italiji!" — tako je nastal zadnje dni klic po vsej Italiji. Skoro vsi italijanski listi prinašajo ostre članke, da naj novo ministrtvo ukrene potrebne korake, da bi se napovedalo tudi Nemčiji vojno in zaplenilo premoženje v Italiji živečih nemških podanikov.

Ves svet se čudi, čemu ni prišlo do tega koraka že tedaj, ko je Italija napovedala vojno Avstriji; nekateri zatrjujejo, da je bilo temu vzrok dejstvo, ker ima laški kralj ogromno denarja naloženega pri raznih podjetjih na Nemškem; sedaj je pa prišel čas, da se bo moral kralj udaji želji svojega ljudstva in stopiti tudi z Nemci v ofenzivo.

Portugalska mobilizira.

London, Anglija, 17. julija. — Vlada portugalske republike dela velike predpriprave za mobilizacijo, ker hoče spraviti skupaj 250,000 močno armado in se pridružiti zaveznikom v sedanji vojni.

Angleški kralj in kraljica pride-ta v Kanado.

London, Anglija, 17. julija. — Tu se govori, da se bode podal v kratkem angleški kralj s svojo soprogo v Kanado povodom umeščenja novega generalnega kanadskega guvernerja vojvode Devonshire.

Eksekucija avstrijskega dr. poslanca.

Berlin, Nemčija, 15. julija. — Iz Inomosta se semkaj poroča, da je bil ondi te dni ustreljen bivši avstrijski državni poslanec in vodja socialistov v Trentu Dr. Cesare Battisti. Navedence je kmalu po izbruhu vojne pobegnili v Italijo in se pridružili laški armadi. Po nesreči so ga pa sedaj Avstriji ujeli na Južnem Tirolskem in obsodili na smrt radi veleizdaje.

Nemški princ Bluecher umrl.

Berlin, Nemčija, 17. julija. — Prince Gebhard Bluecher, vnuk prince Bluecherja, znanega nemškega vojskovodje v bitki pri Waterloo je umrl vsled poškodb, prizadetih pri padcu raz konja blizu Breslave.

Velika ustaja v Meki.

London, Anglija, 17. julija. — V svetu in najbolj važnem mestu Turčije — v Meki, kjer počiva turški prerok Mohamed je nastala velika ustaja. V tem mestu in okolici živeci Arabci so se odepili od turške vlade in proglasili Arabije z Meko vred neodvisni državi. Arabcem se je posrečilo tudi zajeti številno turško posadko, ki je bila v tem mestu nastanjena.

Dopisi in društvene vesti.

NAZNAILO.

Članom društva Vitezi sv. Martina št. 75. K. S. K. J. La Salle, Ill., se stem naznanja, da se je naš dosedanji predsednik sobr. Anton Mezgarich radi velike zaposelnosti odpovedal predsedništvu in je bil na njegovo mesto izvoljen predsednikom na zadnji redni mesečni seji bivši podpredsednik sobr. Josip Berglez, 1227 — 3rd Et., La Salle, Ill.; podpredsednikom je bil pa enoglasno izvoljen sobr. Frank Gergovich, 835 Crosatt St.

Ob enem naj blagovolijo člani in članice našega društva upoštevati, da se bodo od sedaj naprej vršile vse redne in izvanredne društvene seje v prostorih rojaka Anton Svetina, 1212 — First St.

Dalje prosim tudi vse člane in članice našega društva, kateri mi se dosedaj niso poslali svojih certifikatov, — da to v kratkem storijo. Upam, da je vsem znano, da moram poslati certifikate glavnemu uradu za izdajo novih.

Želeti je tudi, da bi nekateri člani bolj redno plačevali svoje asesmente, kajti bolnikov imamo vedno dosti, ki žele točno svojo bolniško podporo; ravno tako prosimo člane na potnih listih, da bi iste pravočasno obnovili, kakor to zahtevajo Jednotina in društvena pravila.

Mislím, da je že večina vsem znano, da je v treh tukajšnjih velikih tovarnah cementa že čez 2 meseca štrajk; vsled tega je prizadetih tudi veliko število naših rojakov Slovencev.

Večkrat se čita v listih, ko se kedo pritožuje, da je dobil tu, ali tam tudi slovenske stavkokaže (skebe); tega ni dosedaj še mogel nihče očitati slovenskim delavcem tu v La Salle, kar je vse hvale vredno. Je pač tu nekaj takih garjeveev, a ti so drugih narodnosti; Slovenci drže tukaj skup kot en mož in pokažejo večkrat "skebom" svoje trde pesti. V tem gre tudi vsa čast našim vrlim slovenskim ženam; človek bi kar ne verjel, kako so to hrabre in pogumne, ker marsikateri "skeb" se je že prejel za uho in odnesel svoje podplate kó se mu je približala kača pogumna Slovenka.

Vemo, da je težko trpeti in živeti v slučaju stavke, če človek vsak dan ne dela; upati je pa, da bo ta stavka kmalu in ugodno za delavce končana. Če bodete zingali delavci, — kar je splošno želeli, — boste lahko na to ponosni Slovenci za svoje junaško delo, ako pa morda stavka ne bo končana v Vašo popolno zmago. Vam ne bo mogel nihče očitati, da ste pri tem morda Vi kaj zakrivili.

S pozdravom
Za društvo Vit. sv. Martina št. 75
John Novak, tajnik.

Iz urada društva sv. Petra in Pavla št. 89 K. S. K. J., Etna, Pa.

S tem se uradno prosi in opominja vse člane našega društva, da naj polnoštevilno prihajajo k sejam in da naj bolj pazijo na svoje dolžnosti napram društvu s tem, da točno plačujejo svoje mesečne asesmente.

Prihodnja seja se bo vršila dne 6. avgusta v navadnih prostorih, torej ste naprošeni, da pridete vsi na to sejo.

Dalje cenjeni sobratje vam je znano, da se je pri naši Jednoti začelo s poslovanjem otroškega oddelka; vsled tega jaz iskreno želim, da bi dali vsi oženjeni člani svoje sinove in hčere zavovarati v tem oddelku.

Končno vas še enkrat opominjam na točno izvrševanje društvenih dolžnosti: na reden obisk mesečnih sej in točno uplačevanje, kajti v nasprotnem slučaju bode naše društvo postopalo strogo po naših pravilih s takimi člani.

Sobratški pozdrav do vseh članov in članic K. S. K. J.
Mato Belavič, predsednik.

LaSalle, Ill.
Cenjeni sobrat urednik! —

Vidi se mi potrebno, da sporočim kako se počutimo za časa vojnega stanja tu v naši naselbini. Znano je, da je tukaj že 8. teden stavka v 3 cementnih tovarnah, katerih delavci zahtevajo pripoznanje unije, skrajšanje delavnega časa ter boljše plačo, ker bi pa družbe rade poslovale s "skebi", kar se jim do danes še ni posrečilo ker štrajkarji so imeli svoje straže povsod postav-

ljene, da so odgovarjale "skebe" da naj ne opravljajo takega dela, — je prišlo do male praske med štrajkarji ter med tukajšnje mestno policijo, kateri se je izkazala za zaslednico "skebov" in kapitalistov. Ta mali prestopke štrajkarjev je toliko uplival na tukajšnje sovražnike delavstva, da so poklicali milico. Zdaj se je tukaj utaborilo 307 milicarjev, kateri pa nimajo nobenega opravka z stavkarji. Dne 14 t. meseca je prišel še sam guvernér Dunne in general od milice, da se proučita o stanju stavke. Ravno ta dan so zastopniki delavcev v vseh strokah (Trades Council) sklicali sejo od treh mest LaSalle, Peru in Oglesby, ter so odločno protestirali o poslanju milice v naše mesto. Izvoljena je bila deputacija da gre k guvernérju, ter naj zahteva, da se odstrani milico od tukaj. Nadalje so sklenili da se imena meščanov, kateri so se podpisali za milico dajo vsem strokovnim delavcem da naj se jih ogibljuje povsod. Tukaj vam podajam ta imena. H. M. Orr, župan iz LaSalle, Archie Morrison župan iz Oglesby, N. W. Duncan, George Wilson jr., B. F. Gerard, R. M. Neustadt, H. S. Hazen, F. G. Trenary, J. B. McCaffrey, Jr., Henry Cox, F. W. Matthiessen, Jr., George A. Wilson, I. K. Neely, F. X. Kilduff Stavkarjem med katerim je precej članov K. S. K. J. pa kličem; ustrajajte pri svojih zahtevah ker ste lahko upravičeni, da vse organizirano "delavstvo je na vaši strani!"

Društvo "Edinost" priredi dne 23. t. m. "basket" piknik, na znamenem prostoru zadaj za St. Mary bolnišnico. Slovenci in Slovenke, dobrodošli na ta piknik.

Poročevalec.

Forest City, Pa.
Cenjeni sobrat urednik: —

Čeravno že malo pozno, bi vam rad s temi vrsticami sporočil, kako smo letos tukaj obhajali praznik Proglašanja neodvisnosti, ali 4. julij.

Na ta dan je priredilo naše društvo "Marije Vnebozete" št. 77. K. S. K. J. piknik v korist bolniške blagajne v znanih John Fincovih prostorih. Na to veselico so bila povabljeni vsa tukajšnja slovenska društva in res — vse hvale vredno, — da so se kljub hladnemu in slabemu vremenu odzvala povabilu v obilnem številu.

Zato naše društvo na tem mestu izreka vsem najtoplejšo zahvalo posebno pa društvu sv. Jožefa št. 12 K. S. K. J., društvu sv. Barbare, št. 1, društvu sv. Ane št. 120 K. S. K. J. in pa pevskem društvu "Zvon", ki je ta dan polnoštevilno nastopil in nam zapel več lepih pesmi; torej kličemo še enkrat: prirsna hvala vsem skupaj kateri so nas ta dan posetili in nam pomagali na tej veselici!

Dohodki te veselice so znašali \$789.80, stroški pa \$344.50; čisti dobiček znaša torej \$445.30. Iz teh števil je torej razvidno, koliko se zamore storiti, ako narod skupno nastopi in ravno to so pokazali tukajšnji rojaki, da so na pravem mestu, kadar se gre v resnici za dobro stvar; vsled tega je upati, da bodo šla tukajšnja slovenska društva še v prihodnje drug drugemu složno na roke in napredek nam je zagotovljen.

Končno naj še omenim, da se tuk. društvo sv. Barbare št. 1 prav marljivo pripravlja za veselico na "Labor Day", kateri ima biti ena izmed največjih in najlepših, kar jih pomnimo v Forest City.

S pozdravom do vseh rojakov in rojakinj širom Amerike.
Za društvo "Marije Vnebozete" št. 77 K. S. K. J.
John Osolin, tajnik.

Iz Colorado.
Zasledujoč razne članke in poročila v zadnjem času po naših slovenskih listih posnemam in sodim, da ameriški Slovenci po 2 letni slepoti polagoma spregledujemo. Šele sedaj smo se jeli dramiti tudi mi iz dolgotrajnega spanja in spoznavati naše svete dolžnosti napram našim zatiranim in bednim sobratom v stari domovini. Prav je tako, da ne bodo drugi ameriški narodi s prsti kazali na nas, da vedno kimamo in kimamo.

Plemenita je torej ideja raznih naših slovenskih ameriških listov in podpornih organizacij, da se

je, ali da se bo pričelo z družbenimi močmi pobirati podporo za bedne med bednimi, ali za naše slovenske žrtve v sedanji svetovni vojni; tako delujejo po svojih dobrodelnih Ligah že vsi narodi na svetu, osobito Nemci, Italijani, Francozi in Poljaki. Poljaki so nabrali že več 100.000 dolarjev v Ameriki, katere se bo po vojni poslalo venkaj bednim žrtvam. Ta narod (Poljaki) imajo svoj posebni mesečnik "Free Poland", v katerem bodrijo ljudstvo za pomoč in s kojim naznanujejo javnosti tugo in narodno gorje svojih nesrečnih sobratov na Poljskem. V tem mesečniku sem videl te dni zelo ganljive članke ter seznan darovalcev za ta pomožni sklad. Med imeni darovalcev je najti mnogo odličnih Američanov; med temi tudi kardinala Farleya iz New Yorka.

Poglejmo narodne Čeha kako požrtvovalno delajo ti; dalje naše sobrate Hrvate; ti imajo v svojem pomožnem skladu, nabranem od bratskih organizacij že nekaj nad \$17.000 poleg \$15.000, katere je N. H. Z. na zadnji konvenciji v to svrhu določila.

In mi Slovenci? — Mi smo se pa dosedaj le vedno pripravili ter storili malo več kot — nič. Šele sedaj, ko čujemo klice po raznih slovenskih listih se dramimo in čujemo v duhu klice naše bedne slovenske domovine za pomoč, — kjer nam je tekla zibelka, kjer nas je slovenska mati učila govoriti, moliti in peti. — Sedaj nam kliče naša mati Slovenija; kot udova plaka, zdihuje in steza roke proti nam za pomoč. Zdravimo se torej in skušajmo otirati solze slovenskih sirot!

Hribolazec.

Rock Springs, Wyo.
Spoštovani sobrat urednik!

Priobčite teh par vrstic iz naše zapadne in puste naselbine Rock Springs (Skalni studenci). Ni sicer moj namen nadolgo in široko popisovati tukajšnje razmere, pač pa hočem v kratkih vrsticah orisati naše življenje.

Med tem, ko imajo rojaki po drugih krajih naše širne nove domovine priliko opazovati in uživati vso krasoto, ki jim jo nudi v poletnem času božje stvarstvo, se moramo mi tukaj na zapadu v nerodovitnem Wyomingu zadovoljiti s pogledom v rujavkaste pomole golih skal, ki obdajajo celo našo naselbino. Solnce pripeka, da je groza; dežja zastoj pričakujemo, da bi ohladil razgreto skalovje in namočil zevajočo zemljo.

Kar se tiče delavskih razmer, so tako nekako bolj srednjemerne. Nekateri premogorovi obratujejo večinoma vsak dan, med tem ko se dela v drugih le po 2 do 4 dni v tednu. Zasluzek je povsodvisen seveda največ od prostora, kakoršnega kedo ima. V obče se zasluzi tu toliko, da se zamore človek pošteno preživeti, — na kake posebne prihranke pa pri tej draginji še za misliti ni.

Prazniki "Četrli julij" smo tudi pri nas praznovali letos, kakor se spodobi za tako znamenit dan. Pri kontestu za kraljico četrtega julija je z veliko večino zmagala naša rojakinja gdč. Marija Šubie, hčerka znanega gostilničarja Fr. Šubie-a. Gdč. Šubievi iskreno čestitamo na tej zmagi!

Kakor se čuje se "Oltarno društvo" sv. Ane prav marljivo pripravlja za veselico in dramatično predstavo, ki se bo vršila dne 29. julija zvečer v korist naše slovenske cerkve sv. Cirila in Metoda. Na ta večer bo izžrebanih vse polno lepih dobitkov, za katere naše vrle žene in dekleta prav marljivo razprodajajo srečke. Društvo sv. Ane želimo mnogo uspeha pri tej prireditvi!

Končno pozdravljam vse Slovence (ke) širom Amerike, osobi to pa člane in članice naše K. S. K. Jednote.

V . . . i.

NAZNAILO IN VABILO.
V nedeljo, dne 30. julija t. l. bomo imeli v Jolietu veliko slavnost; ta dan bo obhajalo srebrni jubilej svojega obstanka, ali 25. letnico naše društvo Vitezi sv. Jurija št. 3, K. S. K. J.

V proslavo tega, za naše društvo velikoga dne, se delajo že velike priprave.

Ob 10. uri dopoldne bo slovesna sv. maša v slovenski cerkvi. Po sv. maši bodo vsi udeleženci z godbo na čelu odkorakali v "Theiler's Park", kjer se bo vršila velika slavnostna veselica.

Tem potom vlijudno vabimo vse, še živeče gg. ustanovnike našega društva, gg. glavne odbornike K. S. K. J. ter vsa slavna bratska društva v Jolietu in okolici, da nas počaste s svojo udeležbo na proslavi srebrnega jubileja našega društva.

Ob enem vabimo pa tudi vse posamezne rojake in rojakinje, ter brate Hrvate in druge Slovence, da s svojo prisotnostjo pripomorejo do tem lepšega uspeha naše slavnosti.

Z bratskim pozdravom,
za društvo Vit. sv. Jurija,
J. N. Pasdertz, predsednik.

Ameriške vesti.

Število stavk v Zedinjenih državah.
Washington, D. C. 17. julija. Glasom poročila državnega delavskega statističnega urada se je vršilo tekom zadnjih 6 mesecev v Zedinjenih državah več stavk in izprtij nego tekom celega minulega leta 1915. Od 1. dec. 1915 do 1. junija 1916 je bilo širom Zedinjenih držav 1432 stavk, tekom celega leta 1915 pa 1405.

Letos meseca maja je bilo bilježiti največ stavk in sicer 396; v teh stavkah so bili najbolj prizadeti gradbeni in kovinski delavci, tem so pa sledili rudarji, nakladalci blaga in krojači. Stavk strojnikov je bilo v tem času 44. Glede števila minulih stavk se ponašati državi Penna in New York, v prvi vrsti, tema sledi država Ohio, N. J. in Mass.

Državni guvernér posredovalec pri stavki.
La Salle, Ill. 14. julija. Danes je dospel semkaj iz Springfielda guvernér Ed. F. Dunne namenoma poravnati že 8 tednov trajajočo stavko delavcev 3 cementarn. Guvernér Dunne se je posvetoval najprvo z mestnim županom H. M. Orrem, šerifom Davisom in generalnim adjutantom Dicksonom, ki zapoveduje semkaj došli petim stotnijam narodne garde. Kakor se čuje se bode guvernér Dunne posvetoval jutri z lastniki cementnih tovarn; da bi se doseglo kak sporazum nedstavkarji in družbami.

Danes se vršilo tukaj zborovanje vseh delavskih unij našega mesta na kojem se je obljubilo finaceinelo pomoč stavkarjem. Sklenilo se je dalje, da se upripori splošno stavko unijskih delavcev v našem mestu, če bi se družbe branile ugoditi do cela zahtevam stavkarjev.

Žrtev domoljubja.
Des Moines, Iowa, 17. julija. Ravnateljski zbor tuk. Highland Park višje šole je v svoji zadnji

seji suspendiral iz službe profesor ja G. Walter Barra, ker se je letos dne 3. junija v družbi svojih dijakov udeležil takozvane "Preparedness" parade v našem mestu.

Linčanje v Zedinjenih državah pojenja.
Montgomery, Ala. 17. julija. Glasom zapiskov Tuskegee zavoda se je število slučajev linčanja v Zedinjenih državah zadnjega pol leta za nekaj skrčilo. Tekom prvih 6 mesecev 1916 je bilo le 25 sličnih slučajev, lansko leto v tem času pa 34. Žrtve linčanja so bile: 23 zamorcev in 2 belokožca; največ linčanj se je izvršilo v državi Georgia.

Carrizalske žrtve pokopane.
Washington, D. C. 15. julija. Včeraj se je vršil na slovesen način pogreb šestih žrtev, Carrizala, koje so padle v boju z Meksikanci, dne 21. junija t. l. Te žrtve so bile zamorski vojaki konjeniki, kojih se ni zamoglo identificirati. Pogreb se je vršil na Arlington pokopališču. Poleg teh vojakov so položili k večnemu počitku že dne 11. t. m. tudi stotnik C. T. Boyda, padlega v Carrizalu.

Junaške žrtve je spremljal na pokopališču švadrón kavalarije; pogreba se je dalje udeležil vojni tajnik Baker, gen. major Scott ter več drugih višjih vojaških dostojanstvenikov; molitve in obred je pa pri tem opravil mornarični kaplan George L. Bajard. Ko so položili rakve v grob, se je mrtvim v počast oddalo običaj-

no salvo, kasneje je pa položila na grobove "National Memorial" družba več krasnih vencev.

Nekaj podatkov o priseljevanju.
Državni departament za delo poroča, da je dospel letos meseca aprila v Zedinjene države 36.990 priseljencev; lansko leto je došlo semkaj v tem mesecu 31.755 priseljencev, aprila 1. 1914 pa 142.207.

Po narodnosti se delijo ti naseljeni sledeče: 4703 Italijanov, 4031 Grkov in dr. Bulgarov, Srbov in Črnogorcev je dospel na Ellis Island meseca aprila letos samo 54, lansko leto 35, predlansko pa 2433.

Izmed vsega števila teh priseljencev je bilo 6195 navadnih delavcev in 4208 farmarskih delavcev. V državi N. Y. je ostalo aprila meseca letos 7660 priseljencev, v Mass. 3572, v Mich. jih je odpotovalo 2581, v Penna 1926 v Cal. pa 1202.

Tudi "San Marino" pomaga Italiji.
Velika država "San Marino", katere armada šteje 950 mož, je prihitela Italiji na pomoč. "Corriere della sera" z veseljem poroča, da se je armada San Marina pridružila vrstam italijanske armade, Cadogna je navdušen po zdravil pomoč dragih bratov in dal jim je pet italijanskih častnikov. Za notranjo obrambo države San Marino je ostalo doma 50 mož in 2 častnika.

Kam pa v nedeljo dne 30. julija?

Nikamor drugam, kakor na

PIKNIK

DRUŠTVA SV. ŠTEFANA

št. 1 K. S. K. J., Chicago, Ill.

ki se vrši ta dan v

"MEYER'S GROVE"

vogal 48. in 26. ceste

HAWTHORNE, ILL.

Kakor se čuje, bo na tem pikniku izvrstna godba, ples, kegljanje za dobitke in domača, prosta zabava.

Kdor bo žejen, se bo lahko okrepeal pri "bari" čeravno je nedelja. Točilo se bo izborno pivo in vse druge vrste pijače.

OPOMBA: Člani tega društva se zbirajo točno ob pol 1 uri popoldne v slov. cerkveni dvorani, odkoder se podajo v posebno najetih karah na veselčni prostor.

Boj za življenje.

V LEKARNAH

CENA \$1.00

Boj za življenje, ostrejši vsak dan, je škodljiv, ako ne pogubonosen, mnogim ljudem, ki pozabijo nase, postanejo brebrižni in zanemarijo svoje telo in zdravje. Posledica takega življenja je, da je človek popolnoma izčrpan. Temu potem sledijo nerediti prebavljanja, duševna potrtost in fizična onemoglost. Človek v takem položaju si mora takoj pomagati in pravilno je, da brez odloga uživa

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino

To sredstvo spravi v pravi tir in gibanje prebaviljalne organe, ki opešajo vsled prenapetega dela ali iz drugih razlogov, z rednim čiščenjem nečistoče iz droba; s tem

izboljša apetit, regulira prebavnost, prepreči zabasnost, odpravi zapoko in pokrepča telo.

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino regulira delo prebaviljalnih organov. Uživatejo to vino, kadar občutite

izgubo apetita, slabost po jedi, napenjanje črev, smrad iz ust, nečist jezik, koliko in krče, zapoko, obledelost, nervoznost, in telesno slabost.

To vino vam zagotovi pokrepčevalno spanje in moč, da lahko opravljate svoje delo vsak dan.

Stari ljudje bi morali imeti to zanesljivo sredstvo vedno v hiši za redno uživanje. Ženske, ki trpe na glavobolu in na drugih neprilikah, bi morale poskusiti Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.

Proti revmatizmu, bolečinam v križu, neuralgiji, otečenim udom in otrplim zgibom se poslužite Trinerjevega linimenta. Mišice, oslABLJENE vsled dela, je treba drgniti s Trinerjevim linimentom. Cena 25c in 50c v lekarnah. Po pošti 35c in 60c.

Jos. Triner

in delovalec

1333-39 S. ASHLAND AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS

FRIDERIK BARAGA,

prvi slovenski apostolski misijonar in škof med Indijanci v Ameriki.

Spisal Dr. LEON VONČINA, profesor bogoslovja v Ljubljani.

(Nadaljevanje.)

Prijetna, zares čez vse mila in blaga je podoba, v kateri se nam Friderik nehoti tako živo in tako določno stavi pred oči. Kdo bi ne štel v resnici srečnega in presrečnega 22letnega mladeniča, v kojega srei gori plamen tiste blage in čiste ljubezni, katera kot krasna hči nebeska je vir pravega nebeskega miru in nepopisnega rajskega veselja! Napolnjen in oborožen s tako ljubeznijo, ki jo more gojiti le živa sveta vera, ogibal se je naš Friderik lahko zank in mrež, v katere se kaj kmalu zaplete sama sebi prepričana mladež na vsučiliščih; ob vsem tem pa nikakor ni glave poveljal, ne zanemarljivo mnogovrstnih vednostij, med katerimi so seveda prvo mesto imele tiste, katere so se jemale z njegovim poglavitnim poklicem in so segale v pravoslovje. Poleg tega pa se je učil tudi leposlovja ali estetike in angleškega jezika, gotovo ne takrat že s tem namenom, da bi kdaj s pomočjo angleščine slovniško razlagal jezik Ottawa-Indijancev. Ravno tako tudi ni že takrat o času počitnic enkrat iz Dunaja v Pešto, drugičkrat čez Moravsko, Češko na Bavarsko peš popotoval iz tega namena, da bi se o pravem času že privadil težavam, katere so mu potem prizadevale gore in planjave ameriških Indijancev; le božji previdnosti, ki mu je odročila poseben in nenavaden poklic, katerega se pa še nikakor ni zavedal, je bilo znano, v kak prid imajo služiti vse take posebne vaje, ki smo jih v poprejšnjih vrsticah sem ter tja že omenili.

Baraga bogoslovec v ljubljanskem semenišču in za mašnika posvečen.

Še nam je v spominu podobica dobrega pastirja, ki jo je bil Friderik kot zadnje delo svojih rok in svojih risarskih vaj l. 1821. poslal sestri Amaliji in s katero je bil popolnoma slovo dal preljubljenemu svojemu risanju. S to podobico je bil pa tudi že slovo dal tistem svetovnemu stanu, v katerega so ga vse nam že znane okolnosti klicale in na katerega se je dosihod pripravljali z vso resnobno skrbjo in pridnostjo. Misel, v duhovski stan prestopiti in se popolnoma darovati Bogu v službo in ljudem v pospeh pravega dušnega in večnega blagra, bila se je lotila že l. 1819, torej tretje leto njegovega učenja na dunajskem vseučilišču. Kako in odkod mu je bila ta misel, to nam ne pove ne Friderik sam, ne kako drugo vnanje spričevalo; toliko bolj pa se sme verjeti, da ga je s to mislijo bil navdal tisti, kojemu je ves čas svojega mladostnega življenja služil tako čisto in gorečo ljubeznijo, in ki ga je, kakor nekaj Savla, izvolil v to, da "nese Njegovo ime pred nevernike" in razširja Njegovo kraljestvo na zemlji. Ta poklic Friderikova v duhovski stan je bil v resnici pravi božji poklic; za to trditve imamo dosti zanesljivo znamenje v tem, da se Friderik, čeprav ga je branje cerkvene zgodovine neumrlega Stolberga bilo vsega vnelo za cerkev Kristusovo, vendar dalje časa ni upal te misli poprijeti in na njo popolnoma se zanesti. Ko se je pa bila ta misel tako globoko vkoreninila v njegovem srcu, da se je več ni mogel iznebiti, odločil se je tudi konec tretjega šolskega leta na vseučilišču popolnoma za službo božjo v duhovskem stanu; da se pa nikakor ne bi preneljal, zato je pri vsem tem nadaljeval učenje pravoslovja, dokler ga ni dovršil l. 1821. In zdaj, ko ne samo on, ampak ko tudi nobeden drugi ni mogel dvomiti o čistosti in resničnosti njegovega poklica, prosimo v dobri takoj vsprejem v semenišče dunajske nadškofije, še preden je Dunaj zapustil in se vrnil v svojo domovino.

Domov popotovanje se oglasi pri tedanjem ljubljanskem škofu Avguštinu Gruberju in mu pove, kaj je zastran svojega poklica v duhovski stan že storil in dosegel; ali škof blagega spomina mu z očetovsko resnobno in ljubeznijo na sree poklada dolžnost, ki ga veže do domače škofije, s takim uspehom, da si Friderik ni mogel drugače misliti, kakor da so besede domačega višjega pastirja

BARAGA DUHOVNI POMOČNIK.

a) V Šmartnem pri Kranju.

Kraj, v katerem je Baraga začel svoje pastirsko delovanje, je bila fara Šmartno pri Kranju, kamor je bil poslan za duhovnega pomočnika jeseni 1824. V Šmartnu torej, v tem delu črede Gospodove, je imel prvo priliko, dejanski pokazati kake misli in čutila kake želje da so ga navdajale že od takrat ko je bil risal podobico dobrega pastirja, katero je kot zadnjo iz svojih rok poslal sestri Amaliji. In res! kako lepo, kako natančno se je jemalo pastirsko delovanje našega duhovnega pomočnika v Šmartnu s podobo dobrega pastirja! Edina misel, ki jo je vedno imel pred očmi in ga je vodila in navduševala pri vseh njegovih pastirskih opravilih, pravi in poglaviti življnj njegovega pastirovanja je bilo živo in trdno prepričan-

je o neizmerni vrednosti neumrljive človeške duše. To živo prepričanje je vnelo v njegovem srcu ogenj tiste močne ljubezni, katera ga je, kakor nekaj apostola Pavla, vedno gnala, "vse vsem biti, da bi vse Kristusu pridobil"; v tem živem prepričanju so bile vse njegove misli in skrbi obrnjene vedno le na to, da bi rešil pogubljenja in pripeljal pa tudi ohranil Kristusu duše, ki jih je on odkupil s svojo lastno krvjo. In kolikor bolj je mu, od začetka že šlo vse prav od rok, kolikor obilnejši je bil že začetni sad njegovega pastirskega truda, toliko višje je švigal plamen goreče njegove pastirske ljubezni; ni si dal z lepa pokoja in počitka, tako da ga je sestra že prve mesece njegovega pastirovanja morala opominjati in prositi, naj vendar nekoliko odjenja in pazi, da si zdravlja ne spodkoplje; on pa jej odpisuje med drugim tako-le: "Dela se gotovo ne ogibljem, v njem najdem svojo najslajšo tolažbo. Bog pa tudi krepa moje revno meso tako, da ono mojega duha nič kaj ne nadleguje. Delati hočem in moram tako dolgo, dokler me Gospod pri dobrem zdravju ohrani. Zdaj je najhujša sila za delo. Polje Gospodovo se ne dá pregledati, lepa setev je že visoko dorastla; in hlapec, ki ga je Gospod poklical, naj mar tja v en dan gleda, kako roparske ptice krađejo in požiralo prelepo zrna! — Ne, me ni to ni dano, in ko bi me tudi imelo stari življenje."

In zares to mu ni bilo dano. Ni mu bilo dano, skrbeti za — bodi si kakoršne koli — blazinice v prid svojega lastnega počitka, ni mu bilo dano, tja v en dan, le bolj po vrhu in za silo opravljati svoje pastirske dolžnosti; ampak bil je pravi pastir z dušo in telesom, bodi si kot oznanjevalec večnih resnic v cerkvi in med otroci, bodi si kot sodnik in zdravnik v spovednici, ali kot voditelj pobožnih duš po poti ljubezni božje, bodi si kot tolažnik in pomočnik bolnih in ubogih ljudi sploh.

Kakor je sam vedno prav do živoga čutil blagor in srečo pravega spoznanja resnice sv. krščansko-katoliške vere, tako je znal tudi te resnice oznanjati s tisto gorečo vneto, s tisto prepričevalno močjo, kateri so se nazadnje morala udati tudi trdovratna srca. In ko je z močjo božje besede pretresel in presunil srca nesrečnih zamerjenih grešnikov, ni ga bilo za nič večjega veselja, kakor z vso ljubeznijo in previdnostjo jih obdelovati, zdraviti in celiti dušne rane, ko so mu se zaravnati z ubogimi grešniki, kako srečno jih je znal voditi po tisti zlati poti, na kateri se tako lepo strinja strah pred večno pravico z zaupanjem v neskončno usmiljenje božje, to povzamemo najbolje iz dveh pisem, katere je pisal svoji sestri šez Dunaja 1819. l. V prvem z dne 5. maja piše med drugim tako-le: "Silne in strašne bi utegnile biti pregrehe med ljudmi, najhujša in najbolj strašna je pa vendar le pregreha nezauznanosti v neskončno usmiljenje našega večnega Očeta! O, ko bi mi bilo mogoče, slehernemu grešniku, kateri se sicer s potrjim sreev želi vrniti k svojemu razžaljenemu Očetu, pa si pod težo svojega neizmernega zadolženja ne more misliti, kako bi mu mogel večno pravični Bog prizanesti — o ko bi mi bilo mogoče, takemu grešniku seči v sree z angelskimi besedami: Prijatelj! Več na pravica božja je ob enem tudi ljubezen večnega usmiljenja, kar pa s svojo plitvo pametjo ne moremo razumeti. S svojo pregreho si ti sicer razžalil večno pravico tako zelo, da ves človeški rod ne more popraviti tega razžaljenja. Zato je pa tudi že večni Sin Boga Očeta za-te, o grešnik dal same ga sebe v spravno daritev, spravi te je z večno pravico in ti omogočil, da se moreš v ljubezni združiti z večno pravico in ti omogočil, da se moreš v ljubezni združiti z večno ljubeznijo. Glej! Bog ne tirja nič drugega od tebe, kakor tvojo dobro voljo!" V drugem pismu pa dne 4. junija piše tako-le: "... Ne morem razumeti, kako li človek, ki mu je Bog vendar pamet dal, da misli, in sree, da čuti, more tako tja v en dan živeti, pred Bogom svojim Gospodom grešiti in večno Ljubezen žaliti."

(Dalje prihodnj.)

Teško je za zadovoljneža, da bi bil tudi progresiven. Boljše je imeti enega zelo previdnega sovražnika, kakor dva neodkritosrčna prijatelja.

Ali Boga Stvarnika res ni treba?

Olikanim slovenskim krogom

Spisal:

† ANTON BONAVENTURA škof.

V Ljubljani: 1905.

(Nadaljevanje.)

a) Biogenetični zakon.

Toda, kaj pa biogenetični zakon? Saj nam ta zakon izpričuje, da se je človek iz živalstva polagoma razvijal in nazadnje razvil do sedanjih stopinj. Iz dejstva namreč, da so si zametki raznih živali toliko bolj slični, kolikor manj so razviti, je Haeckel sklepal, da vse živali izhajajo iz enostavne praoblike in da ta razvoj celega rodu v razvoju zametka ponavljajo. "Zgodovina zametka je skrajšana zgodovina rodu," trdi Haeckel in hoče reči, da v kratkem razvoju zametka vsa bitja ponavljajo ves razvoj, po katerem so se v teku milijonov let od najnižjih oblik do današnje stopinje razvila. Tako Haeckel in njegovi pristaši.

1) Wasmann ibid. str. 286.

Ali ta zakon obstoji? Reči moramo, da ne, ker se v razvoju nahaja mnogo več izjem, kakor pa tega pravila. Večina stopinj v razvoju posameznih živali se namreč nikakor ne vjema s hipotetičnimi stopinjami v razvoju iz prvotnih oblik. Zoper to dejstvo si je Haeckel pomagal trdeči, da je tukaj priroda tek razvoja popačila. Toda ne priroda, ampak on sam je skušal prirodni razvoj popačiti in ljudi prevariti s tem, da je z istim kličejem ponatisnil slike treh različnih zametkov, ki so seveda onda bili podobni.1)

Sam Haman, učenec Haeckelov, trdi: "Iz spremembe jajca v dovršene oblike se nikakor ne dá sklepati na prednike dotične živali; tako sklepanje je kar nemogoče. Razvoj zametka pokazuje, da se nobena oblika ne ponavlja, ampak, da je razvitek n. pr. živali z hrbtnjačo od začetka ves drugačen od onega pri živali z članki."2)

Poglejmo razvoj pri človeku. Da je na nekih stopinjah razvika nekako podoben stopinjam, ki so v nekaterih živalskih vrstah stalne, ni čudno, ampak lahko razumljivo. Saj se zametek razvija od enostavnosti k veči sestavnosti, od oblik bolj splošnih do bolj določenih; saj se začne z enostavnim stanom in mora iti skozi razne večstanične, dokler ne pride do svojega vrhunca, kateremu je tekem razvoja zmeraj bolj in bolj podoben. To mora biti, če bi tudi ne bilo onega hipotetičnega razvoja raznih živalskih vrst od ene ali od nekoliko prvotnih. In Haeckel trdi, da je razvoj človeškega zametka očito ponavljanje njegove rodovinske zgodovine! To je prazna domišljija in sanjarija!3)

1) Wasmann ibid. str. 288; Gander, ibid. str. 89.

2) Haman, Entwicklungslehre str. 38; pri Ganderju str. 86.

3) Bolj obširno glej Wasmann ibid. str. 188 sqq.

b) Sorodnost z opico.

Vkljub temu se trdi in oznanja sorodnost z opico; tu imamo dve hipotezi: ena trdi neposredno sorodnost človeka s podobnimi mu opicami, s primati; druga pa to sorodnost naravnost izključuje in trdi samo daljno sorodnost človeka in opice v skupni hipotetični obliki, ki se menda nahaja v starijariji ali predtercijerni dobi.

Znanost torej še omahuje; no, kako pa dokazuje svoje hipoteze? Za prvo hipotezo se navajata posebno dva dokaza. Prvi govori o tako zvanih "placenti" v zametku in trdi sorodnost človeka z opicami "primati", ker imata enostavno "discoplacento", med tem ko imajo nižje opice "bisdiscoidalno placento." Toda te podobnosti prav nič ne dokažejo; vsaj se ne ve, da li so učinek sorodnosti ali so se pa razvile radi sličnih življenskih potreb tekem razvoja. In zares najnižji sesavci "placente" nimajo, najvišji jo pa imajo. V novejšem času so našli "placento" tudi pri nekaterih členovcih in še celo pri indijskem škorpionu. Ali bi smeli trditi, da je sesavec in človeku praded indijski škorpion?

Toda Friedenthal) je našel nov dokaz za gornjo trditve, našel je namreč krvno sorodnost človeka z opicami "primati." V popularno-znanstvenih krogih so njegova poročila precejšnjo pozornost vzbudila. Kri človeška namreč in ona višjih opic ima slične kemične lastnosti, ki so pa še slabo dokazane. Toda ali je znanstveno dopuščeno, da se radi kemičnih sličnosti krvi sklepa na isti rodovinski začetek? Ali je mar kemična sličnost in rodovinska sorodnost isto? Sklep bi bil le onda veljaven, ko bi se poprej dokazalo, da kemična sličnost izvira edino iz neposrednega krvnega sorodstva. To pa ne velja, ker onda bi bil tudi rak soroden s podgano, vsaj se ista kemična sličnost nahaja v krvi obeh.

1) Glej Wasmann ibid. str. 291 sqq.

Rodovinska sorodnost torej med človekom in višjimi opicami se je kaj slabo dokazala in vendar stojič na teh dokazih kličje Friedenthal: "Ne samo, da od opice izhajamo, marveč smo sami prave opice!"

Iz tega vjdimo, da hipoteza o naravnostnem sorodstvu človeka z višjimi opicami se ni prav nič dokazala; skoraj gotovo tudi nikoli ne bo, ker je v popolnem protju z drugo hipotezo o živalskem rodu človeka. Ta druga hipoteza bližnjo sorodnost človeka z višjimi opicami kar naravnost taji. Po njej sta človek in višja opica le skrajna člena dveh neodvisnih, samostalnih razvojnih vrst, kateri izhajata iz enega prvotnega debla, o početku tercijerne dobe ali pa še pred njo. Tako trdi Klaatsch iz Heidelberga in več drugih antropologov.

Ne bomo govorili o telesnih razlikah in sličnostih pri človeku in opici. Ako se pogleda razvoj možgan, zato potrebna vzravnana hoja človekova, ter tej hoji primerni sestav rok in nog, mogli bi samo v tem oziru k večemu pritrđiti Morieu Alsbegu,1) ki raziskavanja omenjenih antropologov sklene s stavkom:

"da je človek z opico naravnost soroden, o tem se še misliti ne more; o tem sorodstvu se more govoriti le v toliko, da sta oba združena edino v korenini istega rodovnika, kar konečno za vse sesave velja."

Toda pritrdimo Wasmannu,2) ki pravi, da tudi ta stavek ne velja, ker se mu protivi vsa paleontologija.

c) Paleontologija.

Naj ima besedo paleontologija. Ako se je človek tekom stotisočletij polagoma razvijal iz kake prvotne oblike, morala bi nam paleontologija na tem rodovniku vrstoma pokazati prav mnogo članov med prvotno obliko in človekom, kakor je sedaj. Saj nam paleontologija pri rodovniku opic pokazuje razna opična plemena (30 plemen polopice, 18 plemen pristinih opic) zakopana v raznih plasteh od tercijerne dobe do danes; toda hipotetični rodovnik človekov nam ne pokazuje niti enega fosilnega plemena, niti ene fosilne vrste: človek prednikov nima.

Toda v "Mestnem domu" se je drugače trdilo.3) Opisovali so se predniki človekovi, ki naj bi bili nekakov prehod iz opice k človeku. Rekli smo ravnikar, da hipotezo o direktnem sorodstvu človeka z opicami prirodoslovci sami kot nedokazano in nemogoče opuščajo; že s tega stališča nam morajo one prehodne oblike jako sumljive biti. Vendar si jih oglejmo.

1) Die Abstammung des Menschen pri Wasmannu loc. cit. 295.

2) Loc. cit. str. 295.

3) Slov. Narod št. 13 leta 1905.

Soditi po poročilu "Narodovcem," se je najbolj naglaševal "Pithecanthropus," erectus, "vzravno hodeči opični človek," o katerem se je trdilo, da je ona razveljavljena prehodna oblika, med opico in človekom. Vprašajmo o tem prirodoslovce.

Gander o tem "Pithecanthropus-u" tako piše:1)

"Leta 1891 je zdravnik Dubois našel na Javi fosilni vrh lobanje, kost iz stegna in dva kočnjaka. Lobanja se je dozdevala biti od opice, kost iz stegna pa od človeka. Dubois in drugi raziskovalci so trdili, da se je sedaj našel dolgo iskani srednji član med opico in človekom. Da je lobanja od opice, se je kmalu za gotovo dokazalo; celo anatom Schwalbe,

pristaš opične teorije, to kar naravnost pove (v Zeitschrift für Morphologie und Anthropologie) in sicer bi oblika kosti na čelu kazala na pasjo opico..."

"Kost od stegna je pa v antropološkem zavodu v Monakovem Dr. Bumuellera točno raziskoval in je prišel do zaključka, da je tudi ta kost od opice..." Dubois je prvi svoji prijavi dodal tako nedoločen obris najdenega vrha lobanje, da se ni mogla zopet meriti in kost od stegna se je v resnici dozdevala, da je človeška. Virehow je dal napraviti prav točen obris tega najdenega vrha lobanje in je kaj lahko dokazal veliko razliko med to in med ono človeško najdeno v Neandertalu. Potem pride Dubois v izredno sejo berlinskega antropološkega društva; ko je čel vse razne prigovore proti njegovim trditvam, je moral opični značaj najdenih predmetov sam priznati. "V poznejši publikaciji je podal popravljeni obris dotične lobanje, ki je popolno opična in je tudi mera popravljena. On prizna, da so morali veliki možgani biti mnogo manjši, kakor jih je poprej cenil." (Beek). O tem se pa nič ne čita v listih privrženecv opične teorije."

1) Abstammungslehre 144 sqq.

"Sploh je pa razvidno, kako negotovo je računanje velikosti možgan, ako se ima samo vrh lobanje pred seboj. Virehow jasno trdi: "po mojem mnenju je nemogoče pokazati, kakošen je bil spodnji del lobanje, ki spada k temu ali onemu vrhu njenemu..."

O kosti iz stegna je pa Bumuller po natančnem raziskovanju prišel do tega sklepa: "Na vsaki kosti opice bomo dobili znake, ki so tudi na človeški; od tod pa v posameznih slučajih ne smemo sklepati, da je to podobna oblika, ampak le to moramo in moremo trditi, da pri določitvi vrste ali plemena je odločilen splošni tip oni od opice, je dovolj dokazano."

Čujmo še, kaj o tem Pithecanthropusu piše Wasman: 1.

Ne more biti govora o tem, da je Pithecanthropus erectus zvezni član med višjimi opicami in človekom; ker sta namreč človek in opica, ako se morfoložično prispodabljata, skrajna člena dveh razvojnih jako daleč razdvojenih vrst, je že samo po sebi izključeno vsakršen zvezni član in starodiljalne ali mladotercijerne dobe. Razen tega ima naš Pithecanthropus sicer nekoliko lastnosti, ki bi ga postavile med opice in človeka, toda druge ravno nasprotno posebnosti ga stavijo med nižjimi in višjimi opicami našega časa. Na te posebnosti je opozoril sam profesor Schwalbe, kateremu je gotovo na tem ležeče bilo, da Pithecanthropusa visoko oceni in kar se da človeku zbliža. Zato tudi Klaatsch, Schwalbe in drugi nikakor ne pritrjujejo zdravniku Dubois, kateri je vsekako hotel in še hoče v Pithecanthropusu dokazati davno zaželenega in od Haeckela prorečnega opičnega človeka. Smatrajo ga in sicer po pravici kot postransko vejo opičnega debla, ki se vsled nekich pojavov približuje človeku. Pithecanthropus torej nikakor ni v rodovniku človeškem, ampak je v rodovniku sedanje opice. Zato se pa ne more več uporabljati kot dokaz, da se je človek razvil iz živalstva." Tako Wasmann. Kaj ne, kako drzovito igra z resnico, kdor v teh okolištnih trdi, da je Pithecanthropus očividni dokaz za živalski izvor človeka! O kako se ljudstvo vara!

1) Loc. cit, str. 297 sqq.

Nekatere druge izkopine naj samo omenim. Mnogo se je govorilo o človeku "Neandertalskem." Na Nemškem namreč je iz neke dupline v "Neandertalu" voda priplavila vrh lobanje, o kateri se je sicer trdilo, da ima tip prehodne oblike od opice k človeku, toda o kateri se je dokazalo, da se ta oblika popolnoma sklada z lobanjo ljudi, ki še sedaj tam žive, in kakor je Schaffhausen izmeril, bi možgani merili 1222 cm³, torej več kakor pri sedaj živečih manj razvitih vrstah ljudi. Isto velja o krapinskih okostjih in o predzgodovinski lobanji od Spy. 1).

Paleontologija torej dokazuje, da človek prednikov nima, ampak da se brez prednikov v diluvialni dobi hipoma pokaže.

(Konec prihodnj.)

Izhaja vsako sredo.

Lestnina Kranjsko-Slovenske Katoliške Jednote v Zedinjenih državah ameriških.

Uredništvo in upravnništvo: 1951 West 22nd Place, Chicago, Ill. Telephone: Canal 2487.

Naročnina:

Za člana, na leto \$0.60
Za nečlane \$1.00
Za inozemstvo \$1.50

OFFICIAL ORGAN of the GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION of the UNITED STATES OF AMERICA

Issued every Wednesday.

Owned by the Grand Carniolian Slovenian Catholic Union of the United States of America.

OFFICE: 1951 West 22nd Place, Chicago, Ill. Phone: Canal 2487.

Subscription rate:

For Members, per year \$0.60
For Nonmembers \$1.00
For Foreign Countries \$1.50

Inozemci v Zedinjenih državah.

Da se zamore postaviti zadnji čas je 40likokrat omenjeni amerikanizem v pravo luč, je izdala te dni Narodna zemljepisna družba (National Geographic Society) zelo zanimivo poročilo o prebivalstvu tujih narodnosti, ali inozemcev, bivajočih v Zedinjenih državah. Poročilo te družbe smemo s mirnim srcem verjeti, ker je isto povsem avtentično ter zanesljivo. Dejstvo je, dasiravno ne tako splošno znano, da živi v Zedinjenih državah nekaj nad 30 milijonov inozemcev, torej ena tretjina vsega prebivalstva našega kontinenta.

V več državah prekaša število inozemskih stanovnikov upoštevo starejši in njih otroke in družine mešanih zakonov, — celo število domačega ali ameriškega prebivalstva. Tako je bilo n. pr. l. 1910 v državi Massachusetts dvakrat toliko inozemcev, ko tu rojenih Američanov. Glasom zadnjega ljudskega štetja je živel v tej državi (Mass.) 1,103,000 pristnih Američanov napram 2,221,000 inozemcem, oziroma rojenih izven Zedinjenih držav.

Tudi v državi Rhode Island živi več inozemcev, nego domačinov. L. 1910 je živel v R. I. 169,939 tu rojenih Američanov in 372,671 inozemcev.

V državi Connecticut je znašalo število pravih Američancev 395,000; inozemcev pa 703,000.

Zanimivo je poročilo te družbe o domovinski pristojnosti države New York. Ondi so našli l. 1910 3,230,000 Američanov in 5,715,000 inozemcev.

V državi New Jersey je bilo isto leto 425,000 več inozemcev nego domačinov in sicer je znašalo število prvoznačenih 1,435,000, domačinov pa 1,010,000.

Tudi naša država Illinois se ne more ponašati, da je pristno ameriška. V tej državi je bilo za 325,000 več inozemcev kakor pa tu rojenih stanovnikov. Inozemcev je bilo tu 2,925,000, Američanov pa 2,600,000.

Naša sosedna država Michigan je štela l. 2,244,000 domačinov in 1,560,000 inozemcev.

V Minnesoti je bilo trikrat toliko inozemcev kakor Američanov in sicer 1,483,000 napram 575,000 Američanov.

Enake rezultate dobimo tudi po drugih zapadnih državah. V Montani na primer je živel l. 1910 199,000 tujerodcev in 162,000 pristnih Američanov; v državi Wyo. se računata inozemec v ravno tolikem proporcionalnem številu; v Washingtonu je živel omenjeno leto 390,000 več inozemcev, kakor pa domačinov; le v Californiji je znašalo število obeh enako.

Statistika nam dalje kaže, da je živel ob zadnjem ljudskem štetju v Zedinjenih državah 48.9 odstotka tu rojenih moških od 21. leta dalje; k temu se prišteje še 9.1 odst. zamorcev, torej dobimo 41.3 odstot. moških v označeni starosti rojenih v inozemstvu.

Nova otroška bolezen.

V mestu New York se je pojavila pred nekaj tedni zelo nevarna otroška bolezen, katero nazivajo zdravniki "Poliomyelitis", ali po naše: otroška mrtvoudnost ki se zahtevala že nad 300 mladih žrtev; slučajev te bolezni je pa

dosedaj prijavljenih že okoli 2000. Mesto New York je vsled te epidemije tako v strahu, da je odredila zdravstvena oblast najbolj obširne in stroge določbe za omejitve otroške mrtvoudnosti. Občinski svet je dovolil \$80.000 v to svrhu, ker se boji, da bi se ta nevarna bolezen ne razširila tudi po celi državi New York.

V New Yorku je sedaj strogo prepovedano otrokom izpod 16. leta obiskovati kino gledišča in druga zabavišča; vse nedeljske in druge šole so oblastveno zaprte; dalje se ne smejo otroci igrati v skupinah na cesti ali v parkih.

Že leta 1907 in 1908 se je pojavila v New Yorku ta bolezen, vendar tedaj ni zahtevala toliko žrtev. Tedaj je umrlo povprečno do 6 odstotkov od obolelih otrok, sedaj pa znašajo smrtni slučaji nad 25 odst. Dasiravno je dandanes zdravniška veda na vrhuncu napredka, — je ta bolezen tudi najbolj večim zdravnikom nerazumljiva in nekaka skrivnost. Pravega seruma in zdravil za otroško mrtvoudnost se do danes še ni izumilo. Najbolj hudo pri tem je pa dejstvo, da se ta bolezen razširja na druge ali da je nalezljiva in se loteva otrok v starosti od 9 mesecev do 16. leta; najbolj so pa podvrženi tej bolezni otroci od 9. mesecev do 5. leta. Način kako taka bolezen nastane in kako se kalisto prenašanje je zdravnikom še nepoznan, kakor smo že zgoraj omenili.

Glavni nauki materam za to bolezen so sledeči: Bolezni otrpenja se navadno prikaže vsled prehlada, s tem da slina teče otroku iz nosa in ust. Mnogokrat ima otrok mrzlico in nerednosti tudi v želodeu. Otrok se pritožuje, da mu je slabo, boli ga glava in oprjemlje se ga zaspanost. Otrpenost udov se prikaže najprvo na eni strani rok ali nog, dalje v hrbtenici in na glavi. Otrok, kojega se je prišla enkrat ta bolezen ne postane nikdar več popolnoma zdrav in je pohabljen za vedno. Kaj morate storiti v takem slučaju? Kakor hitro vidite pri otroku take znake, pokličite zdravnika in pazite na redno prebavo pri otroku. Otrok mora biti popolnoma osamljen. Počitek se mora dati udom, ki so prizadeti od bolezn. Kakor hitro otrpenje zgine, se mora masirati prizadete ude in dati otroku veliko telovadbe. Nalezljiva bolezen traja 28 dni; tekom te dobe se morate natančno ravnati po navodilih zdravnika, da ne raznesete bolezni med druge otroke. Le mati in zdravnik smeta imeti pristop k takemu otroku, in posebno oblike se mora vneti pri zdravljenju takih otrok, da se bolezen ne raznese. Ako se ne bodete ravnali po teh naukih, raznesete bolezen drugim otrokom in poleg tega bodejo vaši otroci pohabljeni za vse življenje.

Poleg prehlada pripisujejo zdravniki vzrok te bolezni tudi pikni muh iz hlevov in okuženemu zraku pomešanem s cestnim prahom. Veščaki so delali poizkuse z opičami, da bi se prepričali ali je res pik muh povzročitelj kati te bolezni. Dognalo se je, da so postale na ta način od mrčes pičene opice res bolane, vendar se ni prišlo pri tem do pravega rezultata ali zaključka.

Statistika nam kaže, da je bila ta bolezen v prejšnjih letih na svetu še nepoznana. Od l. 1880. do 1884. je bilo na celem svetu prijavljenih in znanih samo 23 takih slučajev, to število se je pa od leta 1905 do 1909 pomnožilo na 8000 slučajev; od vsega tega števila je bilo 5000 slučajev te bolezni v Zedinjenih državah.

Slovenske matere! Bodite torej zelo previdne pri vsaki obolelosti vaših otrok. Prečitajte pazno ta članek in ravnajte se po tu označenih navodilih.

Važna konferenca za-veznikov.

Minuli teden se je vršila v Londonu, glavnem mestu Anglije zelo važna konferenca zaveznikov, katere so se vdeležili: angleški vojni minister David Lloyd George, francoski municijski minister Albert Thomas, ruski pomožni vojni minister general Belijaoff, član italijanskega vojnega ministristva general A. Dalloio in novi minister angl. munic. E. S. Montague.

Namen tega zborovanja je bil, rešitev važnih točk glede obrambne sile zaveznikov, osobito se je pa razmotrivalo o municijskem vprašanju.

Dne 13. julija je na tem zborovanju predsedoval David Lloyd George, novi angleški vojni minister in je navzočim govoril sledeče:

"Odkar se je vršila naša zadnja konferenca, se je obrnilo v sedanji vojni nam zaveznikom veliko bolj na bolje. Le upoštevanje in pogledno zmaganosno prodiranje hrabre ruske armade, ki je zadala toliko porazov našim sovražnikom; le pogledje dosedaj neprekosno obrano francoske trdnjave Verdun, katero čuvajo in branijo naši hrabri Francozi. Tudi italijanske čete napredujejo vedno bolj in bolj? v južnih Alpah in odbijajo napade sovražnikov. Iz vseh zadnjih poročil o zmakah zavezniške armade nam mora srce navdajati le veselje in zadovoljnost. Na iztoku in zapadu smo potisnili sovražnika nazaj; prekoračili smo z eno besedo glavno brv do popolne zmage?"

In čemu smo zadnji čas tako napredovali? Odgovor je lahek. Zato, ker smo našo armado preskrbovali z zadostno municijo; to preskrbovanje se bo pa v dohodnem času še bolj izboljšalo. Naša vlada (angleška), je zadnji čas najela vse delave kovinske obrti, da se bo stare poškodovane bojne ladje popravilo, da se bo zgradilo še več novih; pri tem je sedaj na Angleškem zaposlenih do 1 milijon delavcev; grabba številnih vladnih tvornic na Angleškem se bliža tudi h koncu; tem povodom se je izvežbalo na stotisoče žena in že bolj priletnih delavcev, ki bodo zaposleni pri izdelovanju municije. Na Angleškem se sleherni mesec dovrši več sto novih topov in havbic vsled česar se število naših težkih topov večja. Skoro dvakrat toliko municije pridelamo sedaj v enem tednu, kolikor se je iste pozabilo v naši veliki ofenzivi meseca septembra lanskega leta. Po naših velikih tvornicah municije se dela sedaj šele s polovično paro delo se bo pa v kratkem pospelo na svoje pravo mesto.

Da se bode izdelovanje municije na Angleškem še bolj povečalo, se imajo prihodnji mesec odpraviti za nedoločni čas vsi prazniki in nedelje, katere praznujejo razni bančni zavodi; uslužbence teh bank se bo en dan v tednu uporabljalo pri izdelovanju municije. To se bo vršilo vsled šele pred kratkem izdane proklamacije angleškega kralja.

Tudi Rusi so dosegli zadnji čas pri izdelovanju municije nepričakovano lepe uspehe; to je sovražnika najbolj razočaralo in mu zadalo hude udarce.

Govornik David Lloyd George je končal svoje besede trdno prepričan, da bodo zavezniki sigurno zmagali, ako bodo njih stališče glede dobave municije takšno kakor je sedaj. Rekel je pri tem tudi, da je sedanja ofenziva zaveznikov šele pravi pričetek.

Res so lepe besede angleškega vojnega ministra, še lepše pa ideje o končni zmagi. Če se bodo iste uresničile, bode pokazala bližnja prihodnost.

General Brusilov.

V sedanji evropski borbi je zadnji čas naenkrat zaslovel ruski general Brusilov vsled njegovih velikih zmag v Bukovini, Galiciji in Volihimiji. Ruski car si je izbral za ponovno ofenzivo po svoji sodbi najbolj večjega generala, svest si njegove taktike, znanosti in izkušnosti. To si je general Brusilov pridobil zadnja leta na poseben način.

Da se je zamogel v svojem poklicu popolnoma izvežebati se je skoro vsako leto udeleževal velikih manevrov, enkrat v Franciji, enkrat na Nemskem in tudi v Avstriji. V takih slučajih se je družil s častniki generalnega štaba, kjer mu je bilo mogoče opazovati razvoj velikih vojnih manevrov. Največ pozornosti je pa dajal gen. Brusilov pri carskih manevrih na Ruskem. Njemu je bil poznan teren velikih ruskih planot, cest in drugih važnih krajev, po katerih bi se v slučaju vojne uspešno vodilo milijonsko rusko armado do meje in preko meje. Menda je tudi dobro vedel nakane sovražnika, zato se je za svoj vojniški poklic tako dobro pripravil.

Svojim tovarišem je čestokrat zatrjeval, da pride v dohodnem času enkrat do hudega spopada z Nemčijo zaradi Poljske in Galicije. Leta 1911. je bil korni poveljnik v Lublinu. Že tedaj so mu rojile čudne misli v glavi, ko so včasirožili v bližini Lublina nemški vojaški aeroplani na svojih manevrih. Kmalu zatem je bil general Brusilov prestavljen v Varšavo, najbolj važno rusko strateško mesto. Ker se mu ondi ni dopadlo, je prosil vojno ministristvo, da naj ga prestavijo v Vinico, tudi važno mesto na severozidni strani Galicije; to premeščanje se mu je naravno ugodilo.

General Brusilov je že tedaj računal na morebitni slučaj vojne z Nemčijo, vsled tega si je želel biti poveljnik v malem selu Viniči, odkoder bi najprej in najbolje udaril na sovražnika. In njegove misli so se končno uresničile. — Prišlo je kmalu zatem do vojne, kakršne še ne pomni svetovna zgodovina. Še tekom nekaj dni po napovedi vojne je general Brusilov v spremstvu gen. Ruskija prekoračil s številno armado rusko mejo. Na severni strani se je pa pomikal preko meje ruski general Samsonov in gen. Rennenkampf, kjer ta naletela oba na hud odpor in poraz; to priliko je pa gen. Brusilov pozabil, da je pričel prodirati dalje proti jugu v Karpatih in je imel sprva pri tem dosti uspehov.

General Brusilov je eden izmed onih redkih generalov zavezniških čet, ki se je mudil leto in dan na sovražnem ozemlju in ni bil baje? še nikdar premagan? Ko se je morala vendar na zadnje njegova armada unakniti iz Varšave in bližnje okolice vsled pomanjkanja municije, je ostal gen. Brusilov do zadnjega trenutka pri svojih četah. Že tedaj je bil trdno prepričan, da so one izgube. Rusov le začasne in da bodo dobili Rusi še enkrat vse izgubljeno ozemlje nazaj to pa takrat, ko se bo rusko armado preskrbelo z zadostno municijo in dovolj izvežbanim vojaštvom.

Že star pregovor pravi da je sreča opotočna; istotako je pa tudi opotočna slava kakega znanega generala. Kdo ve, če se ne bodo morda naši hrabri Avstrijci postavili zopet v bran sovražnim Rusom, kakor se je to že v Karpatih zgodilo; potem pa ne bo pomagala Rusom tudi ne cela divizija tako opevanih in slavnih gen. Brusilovov. Čakajmo torej do zaključka vojne; — potem šele bomo govorili o zmagah in slavi ruskih vojskovodij.

Rusija in nje odporna sila.

O Rusiji in nje odpori sili je priobčila "K. Z." informativen članek, ki pravi m. dr.: Rusija je vsled svojega položaja v vzhodnoevropski nižini izključno poljedelska dežela. Če tudi se je ruska industrija v desetletju po revoluciji znatno povzdignila in so ruska vele mesta silno porastla, vendar jedno prebivalstva, ki šteje danes skoro 170 milijonov, tvorijo še vedno kmetje. Tisti milijoni na vasi so vir skoro neizčrpane ljudske moči, iz katere se nadomeščajo velikanke izgube v tej svetovni vojni. S kmetom stoji in pada tudi vsak poizkus, da bi se razmere orjaške države izpremenile nasilnim potom. Dokler je milijonska masa lenobno in topo životarila, dotlej je prestol carja stal neomajno. Še le tedaj, ko so kmetje, prisiljeni po nevdružljivih razmerah in podžgani po agitatorjih in letakih postajali nemirni — kakor v letu 1905. — je vrenje v deželi, ki traja že desetletja, zadobilo nevaren obseg in značaj. Danes pa je popolnoma drugače. Ruski kmet z veseljem prenaša nadloge vojne. Kako naj si pojasnimo to? To je sad mogočne ruske agrarne reforme, ki jo je zasnoval vdušitelj revolucije, ministriški predsednik Peter Arkadjevič Stolpin, umorjen v mesecu septembru 1911 v Kijevu, in ki jo je sedanji minister Krivošin — ena najznamenitejših organizatorskih sil — energično izvedel. V prvi vrsti so bili politični razlogi, ki so rusko vladlo sklonili v to, da je tako energično izvedla to delo. Trebalo je revoluciji izpodmakniti tla, ker je seljak, ki živi na lastni grudi, nepristopen hujskarijam prevratnikov. Ta modri račun se je obnesel. Posestniki so začeli bolj gospodariti in dohodek ruskega gospodarstva je začel rasti. Potrebe in zahteve kmeta so postajale večje, njegova kupovalna moč se je povzdignila, ruska industrija je izvela. Tako je agrarna reforma Rusijo krepila in obenem povečala njeno vojno pripravljenost. S potolaženjem svojega gladu po zemlji je postal kmet pristopen nacional-

nim državnim mislim. Če tudi ni razumeel misli panslavizma, vendar je pazljivo poslušal, ko so mu pripovedali, da se bo z vojno proti Nemčiji in Avstriji, v katero so jo hujskali narodni časopisi in pravoslavni svečeniki, postala popularna. Ta razvoj, nevaren ne le za nemško narodnost v Rusiji, ampak tudi za položaj nemške države, bi mogoč postati usoden, ako bi Rusija neoslabljena izšla iz te vojne. Nadaljevanje agrarne reforme bi kmalu zopet popravilo njene finance in ji omogočilo nadaljevanje nje stare politike oboževanja. To veliko delo, ki bi se mu morali iskreno diviti, ako bi bilo izšlo iz gospodarskih in kulturnih razlogov in da ni služilo vojni — je vojna zaustavila. Zato sta bila minister poljedelstva Krivošin in vodja kmetom prijateljske skrajne desnice Markov proti vojni, vsaj v sedanjem času. Iz istega razloga so agrarni reakcionisti, ki jim je organ "Zemščina" za to, da se čim prej sklene mir. Boje se, da bi z nadaljevanjem vojne moglo priti do popolnega propada agrarne reforme, v kateri vidijo uspešno sredstvo proti notranjemu sovražniku. Zato moramo nadaljevati vojno proti Rusiji tako dolgo, dokler ne bo zlomljena njena moč. Ako bo mir dal Rusiji možnost, da nje veliko delo, ki je v malo letih tako okrepilo državo — oslabljeno po vojni z Japonsko in po notranjih nemirih — zavzame zopet isti obseg, stali bi mi kmalu pred podvojenim, potrjeno nevarnostjo uničenja po ruskih kmetih, vedno lačnih zemlje.

Preplašeni Italijani.

Dopisnik nekega večjega chicaskaške lista, živeč v Milanu, na Laškem piše z dne 3. junija t. l. sledeče:

"Do nekaj mesecev nazaj se je širil vojni strah samo na obmejnih točkah naše države; ta strah se je loteval našega prebivalstva, živčega v mestih ob Jadranskem morju. Ta mesta so sedaj popolnoma izpremenila svoje staro lice in življenje. Večina prebivalstva (moških) se nahaja na fronti, drugi meščani so pa zbežali bolj v notranjščino dežele, ker so se bali sovražnikovih napadov bodisi z morja ali iz zraka.

Vedno bolj napeti vojni položaj je pa zanesel strah pred sovražnikom tudi v več sto km. od bojne fronte oddaljena mesta; to preplašenost in strah je opaziti v teh krajih osobito v nočnem času. Čez dan, ko je mogoče opazovati in odbijati sovražne letalce je življenje v večjih italijanskih mestih bolj enakomerno kot pred vojno; le po noči se loti prebivalstva strah in nemir, da bi mesta sovražni zrakoplovi ne napadli, kakor se je to že večkrat zgodilo.

Nedavno sem se mudil po opravkih v Benetkah, najbolj slikovitem mestu Severne Italije. Življenje v Benetkah po dnevu je kot pred vojno. Tu se ustavljajo po en dan na fronto idoč častniki, ali pa če se vračajo domov na kratke obiske. V kavarnah in hotelih je čez dan v Benetkah vse živo; vse drugačno je pa življenje v tem mestu v nočnem času. Po noči so podobne dandanes Benetke pokopališču, kjer je vse tiho in mirno. Niti ene lučice ne vidiš na gondolah v beneških lagunah, niti enega odsvita svetilke iz kake palače, ali hiše, vse je temno kot v kozjem rogu; le tupatam blišči na kakem voglu cestna svetilka pri vrhu zagrnjena s črnim suknom, da meče odsvit le na tla. Šipe teh svetilk so vse višnjevo pobavane.

Le kadar se tekom meseca prikaže na nebu polna luna, takrat nastane zopet živahno življenje na trgu sv. Marka. Ljudstvo poseđa po kavarnah in cestnih tla kih ter se krepča z raznimi hladili v vročih poletnih večerih; godba svira na trgu sv. Marka pozno v noč; ljudstvo se pa živahno pogovarja o najbolj važnih vojnih dogodkih. Drugače so pa Benečani zaviti v nočnem času v gosto temo. Kdor ima opravke po noči, si izbere kakega prijatelja za spremljevalca, kojemu so dobro poznane vse ceste in mostovi beneškega mesta. Tako je videti od temnih večerih korakati le pare skupaj, ki se držijo pod pazduho vsled previdnosti, da bi ne zašli na kako nevarno mesto.

Enako je tudi življenje v drugem znanem mestu in na Laškem, v Milanu. Tudi tukaj so prebivalci mesta zelo previdni ponoči, ker se bojijo, da bi jih avstrijski

zrakoplovi opetovano ne napadli, kakor se je to zgodilo letos dne 14. februarja. Tedaj sta se prikazala ponoči dva avstrijska aeroplana in prizadela mestu precej škodo.

Tudi v Milanu je strogo prepovedano prizigati mešanstvu luči po svojih stanovanjih tupo, da bi iste lahko sovražnik opazil. Okna vseh stanovanj so čez noč preprežena s črnim platnom; po stanovanju se sme prizigati le sveče, ali petrolejke, plin in elektrika sta prepovedana. Istotako tudi ne žarijo po noči po glavnih cestah in trgih velike električne svetilke. Le na gotovih krajih brle plinovne svetilke obdane in zavite v črno platno, da odsevajo le nizdol; šipe svetilk so tudi višnjevopobarvane. Vsaka majhna lučka na avtomobilih in vozovih mora biti vtičnjava. Tu in tam se opazi čez noč nad Milanom mogočne pramene žarometrov, s katerimi se ob gotovi uri preiskuje ozračje, če se je prikazal morđa kak sovražni aeroplan nad mestom; k sreči se od 14. februarja letos ni več pojavil nad Milanom noben sovražni letalec. Na Milan se posebno čuva in pazi, da bi ga sovražnik iz zraka ne napadel, ker se nahajajo blizu tega mesta največje zaloge smodnika in tvornice municije.

Sklad "Glasila K. S. K. Jednote" ozir. K. S. K. J. za ranjence in sirote padlih žrtev v stari domovini.

VI. Izkaz.

Drugi kolektor, ali nabiralec društva sv. Štefana št. I. K. S. K. Jednote v Chicagu, Ill., rojak Jakob Janeš, je nabral za ta sklad tekom minulih 2 tednov svoto \$41.35 in sicer so darovali sledeči:

Rev. Ant. Sojar	.....\$5.00
Anton Gregorich star.	..... 3.00
Jakob Janeš	..... 2.00
Frank Grill	..... 2.00
Jakob Turšič	..... 2.00
Martin Miller	..... 1.50
Nik Šimec ml.	..... 1.00
Frank Banich	..... 1.00
Martin Kremesec	..... 1.00
Anton Mesec	..... 1.00
Anton Simonich	..... 1.00
A. Linhart	..... 1.00
Anton Fabjan	..... 1.00
Tony Bobeta	..... 1.00
John Wolkar	..... .75
Mark Stare	..... .50
Josip Gregorich	..... .50
Frank Schonta	..... .50
Gregor Miketich	..... .50
N. Pazdirtz (Irwing ave.)	..... .50
Joseph Cerjanec	..... .50
John Terselich	..... .50
Math Kremesec	..... .50
Frank Merlak	..... .50
Annie Čeplak	..... .50
Steve Nartniok	..... .50
John Dragoš	..... .50
William Laurich	..... .50
Ana Breclnik	..... .50
John Ferkul	..... .50
Jakob Jorga	..... .50
John Zupančič	..... .50
John Šimec	..... .50
P. Dofferstein	..... .50
Agnes Ribnikar	..... .50
Mary Mravljia	..... .50
Anton Brodarič	..... .50
John Adlešič	..... .50
Anton Pazdertz	..... .50
Katy Pazdertz	..... .30
Frank Suhadolnik	..... .30
Josip Kremesec	..... .25
Alois Kovačič	..... .25
Karl Boncha	..... .25
Lorenc Korenčan	..... .25
John Benedik	..... .25
P. Vaska	..... .25
Frank Jereb	..... .25
Joe Arch	..... .25
Frank Pižman	..... .25
M. Bertonz	..... .25
R. Williams	..... .25
A. Johnson	..... .25
Jakob Muha	..... .25
Louis Bogolin	..... .25
Martin Bogolin	..... .25
Nik Šimec star.	..... .25
Josip Cvetkovich	..... .25
Geo. Adlešič	..... .25

Skupaj .....\$ 41.35

V. izkaz v št. 27 "Glasila K. S. K. Jednote"..... 342.55

Skupaj.....\$383.90

Iskrena hvala vsem darovalcem!

Uredništvo in upravnništvo "Glasila K. S. K. Jednote".

Običaj pri židih je, da stoji nevesta pri poroki na desni strani ženina; pri vseh drugih narodih mora pa stati v tem slučaju nevesta na levi strani ženina.

K. S. K.

Jednota

Ustanovljena v Jolietu, Ill. dne 2. aprila 1894; Inkorporirana v Jolietu, državi Illinois, dne 12. januarja, 1898.

GLAVNI URAD: JOLIET, ILL.

Telefon 1048

Od ustanovitve do 1. junija 1916 skupna izplačana podpora \$1,162,041.77.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: Paul Schneller, 1951 W. 22nd Place, Chicago, Ill.
I. Podpredsednik: Joseph Sitar, 805 N. Chicago, St., Joliet, Ill.
II. Podpredsednik: Anton Grdina, 6127 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Glavni tajnik: Josip Zalar, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.
Pomožni tajnik: Josip Rems, 2327 Putnam Ave., Brooklyn, N. Y.
Glavni blagajnik: John Grahek, 1012 Broadway, Joliet, Ill.
Duhovni vodja: Rev. Jak. Černe, 820 New Jersey Av., Sheboygan, Wis.
Pooblaščenec: Martin Muhič, box 537, Forest City, Pa.
Vrhovni zdravnik: Dr. Martin Ivec, 900 N. Chicago, St., Joliet, Ill.

NADZORNIKI:

Josip Dunda, 704 Raynor Ave., Joliet, Ill.
Geo. Thomas, 904 East B. St., Pueblo, Colo.
John Povsha, 311—3. Ave., Hibbing, Minn.
Frank Petkovšek, 720 Market St., Waukegan, Ill.
Frank Frančič, 318 Pierce St., Milwaukee, Wis.

POROTNI ODBOR:

Mihael Kraker, 614 E. 3. St., Anaconda, Mont.
Geo. Flajnik, 3329 Penn. Ave., Pittsburgh, Pa.
Anton Gregorich, 2112 W. 23. St., Chicago, Ill.

PRAVNI ODBOR:

Joseph Russ, 6712 Bonna Ave. N. E. Cleveland, Ohio.
Frank Svete, 38—10th St., North Chicago, Ill.
Frank Plemel, Rock Springs, Wyo.

UREDNIK "GLASILO K. S. K. JEDNOTE":

Ivan Zupan, 1951 W. 22nd Place, Chicago, Ill.
Telefon: Canal 2487.

Vsa pisma in denarne zadeve, tikajoče se Jednote naj se pošiljajo na glavnega tajnika: JOSIP ZALAR, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill. dopise, društvene vesti, razna naznanila, oglase in naročnino pa na: "GLASILO K. S. K. JEDNOTE", 1951 W. 22nd Pl., Chicago, Ill.

Nova slovenska fara v New Yorku.

Lep dan za slovensko naselbino v New Yorku je bil 4. julij letos. To je bil v resnici dan, katerega ne bomo nikdar pozabili vsi, ki smo ga videli. Ta dan se je spopolnil nam newyorškimi Slovencem dolga leta gojena srčna želja: dobili smo svojo lastno slovensko cerkev. O, kako so se naša sreča obupavala velikokrat, češ, saj ne bo nič! Kako naj upamo to doseči tu v svetovnem mestu, kjer je svet tako drag! In vendar smo dosegli! Naša nova slovenska cerkev v drugem največjem svetovnem mestu, New Yorku, je že blagoslovljena in izročena svojemu vzvišenemu naumu. Slavnost se je začela že zgodaj zjutraj ob osmi uri, ko smo se zadnjič zbrali k poslovitveni službi božji v cerkvi sv. Nikolaja, kjer smo imeli zadnjih osem let slovensko božjo službo. Društvo sv. Franciška K. S. K. J. je prikorakalo iz svoje društvene dvorane z godbo na čelu. Druga slovenska društva so se zbrala v pritičju cerkve in so skupno prikoralila v cerkev. Zadujo slovensko službo božjo v tej cerkvi je imel začetnik cerkvene občine Rev. Kazimir Zakrajšek O. F. M. "Osem let je, odkar sem vas na praznik sv. Nikolaja prvič pripeljal sem tu v to cerkev, kjer so nas nekateri župljani pozdravili in nam odprli svojo cerkev vsako nedeljo ob 9. uri za našo slovensko službo božjo. Kakor bi bilo danes se še spominjam", je rekel govornik po sv. maši, "kako smo se takrat zbrali tukaj z veseljem, da smo dosegli lastno službo božjo. Danes smo pa tukaj zbrani, da vas popeljem ven iz te cerkve — ko gremo v lastno slovensko cerkev, katero smo si postavili. Veseli, pravim smo bili tedaj, še veliko veseljeji smo se pa zbrali tukaj danes, ko gremo ven, kajti gremo — domov!" Nato se je v nemškem jeziku zahvalil nemškemu župniku in nemškimi žuljanom za prijazno gostoljubnost, katero so nam skazovali skozi teh osem let. Nato se je v prisrčnih besedah podelil od Slovencev nemški župnik Rev. Nageleisen, ter želel Slovincem v novi cerkvi obilo uspeha, zlasti pa nove gorečnosti in nove požrtvovalnosti ter zvestobe v sv. veri. Po slovesnem blagoslovu z Najsvetejšim so odkorakala društva iz nemške cerkve ter se pred cerkvijo razvrstila v krasno parado. Najprej so jездili na čilih konjih naši mladeniči J. Kompere, J. Merčun in A. Zakrajšek, v krasnih in impozantnih uniformah. Za njimi je korakal Mr. F. Tassoti st. kot maršal parade. Nato je šla slovenska godba, ki je čeli čas skoraj neprestano proizvajala izborno znane koračnice, da ji čestitamo na tako izbornem sviranju. Nato so šla društva: mo-

ško cerkv. društvo sv. Nikolaja, društvo sv. Franciška K. S. K. J., društvo sv. Jožefa K. S. K. J., ki pa, žal, še nima svoje zastave, in društvo sv. Petra J. S. K. J. Za društvi so se pa naše dražestne gospičke pevke društva "Domovina" peljale v avtomobilih, krasno okrašenih z narodnimi in ameriškimi trobojnici. Sprevod se je ponikal po 2. ulici na 2. Ave., po 2. Ave. na 8. ulico ali St. Mark's Place k cerkvi, kjer je že velika množica ljudstva čakala na slavnost, tako da je bila široka ulica natančno polna ljudstva. Točno od 10. uri se je pripeljal Rt. Rev. Msgr. Lavelle, generalni vikarij newyorške nadškofije, ki je ob asistenci slovenskih in tujih duhovnikov blagoslovil novo cerkev. Ko je bila cerkev blagoslovljena, vstopili so naprej otroci, dečki in belo oblečene deklice, Marijina družba, društvo sv. Ane in druga društva. Tako je bila cerkev kmalu do zadnjega kotička napolnjena, tako da veliko ljudi ni našlo več prostora. Prvo sv. mašo v novi cerkvi je daroval župnik cerkve sv. Nikolaja Rev. J. Nagelisen. Slavnostni govor je imel Rev. A. Blaznik, župnik iz Haverstraw, N. Y., ki je v navdušenih besedah slikal pomen današnjega dneva za newyorško naselbino. Po sv. maši je nagovoril navzočce Slovence Rt. Rev. Msgr. Lavelle in jim v imenu kardinala nadškofa čestital na tako krasnem uspehu njihovih požrtvovalnosti. "Za sv. Petrom in Pavlom", je rekel, "je malo misijonarjev toliko storilo in toliko trpel za svoj narod, kakor sta to storila in trpela sv. Ciril in Metod. Tudi ta sta za vaš narod ustanovila dan neodvisnosti od pekla in vaših sovražnikov, ko sta vam dala sv. vero. Danes je pa drugi tak 4. julij za vas, ko ste postali cerkveno svobodni in si postavili svojo lastno cerkev". — Priporočal je Slovincem, da bi ostali zvesti svojemu narodu in svoji veri. Pri vseh neslovesnostih v cerkvi, kakor v cerkvi sv. Nikolaja, tako tudi v naši cerkvi sv. Cirila in Metoda je naše dično pevsko društvo "Domovina" oskrbelo vse petje; in sicer je pelo v cerkvi sv. Nikolaja slovenske pesmi, v cerkvi sv. Cirila in Metoda pa latinsko Foersterjevo mašo S. Cecilia. Vse pesmi je proizvajalo društvo tako precizno in tako umetniško, da smo jih vsi občudovali in jim je vse čestitalo. Radost in navdušenje med newyorškimi Slovenci ta dan je bilo nepopisno. Marsikomu so zaigrale solze veselja, ko je stopil prvič v novo cerkev. "Toraj sem le dočakal ta tolikanj zaželjeni dan!" je marskdo vskliknil. Da, kdor je opazoval slovenske moše in mladeniče dan prej, s kolikim veseljem so skoraj celi dan krasili cerkev zunaj in znotraj z zastavami, pospravljali v cerkvi in okrog cerkve, kdor je videl navdušenje naših slovenskih žena in deklet

zvečer, kako so skoraj do ranega jutra, do treh zjutraj, čistile tla, klopi, pletle vence, delale cvetlice, krasile stene in oltar, moral je biti ginjen. Kaj takega se ne vidi velikokrat. Da, lahko rečemo, da se kaj takega še ni videlo pri nobenem drugem narodu in morila tudi pri nobeni drugi naselbini pri enaki slavnosti, da bi rojaki s tolikim veseljem, s toliko požrtvovalnostjo in s tolikim navdušenjem pripravljali za slavnost, kakor so to storili newyorški Slovenci. Zato stavimo po pravice newyorške Slovence med najbolj zavedne in požrtvovalne, slovenske katoličane cele Amerike. Rojaki, čast vam! Ta dan nas je pa tudi zopet vse združil okrog te cerkvice. Videli si namreč tukaj tudi take, katerih le malokdaj vidiš pri cerkvenih slovesnostih. Dal Bog, da bi ta cerkvice bila kraj, kjer bi se združili vsi newyorški Slovenci, ter si v slogi in ljubezni podali bratsko roko in srec v skupno delo za skupne koristi! Svoje veselje so newyorški rojaki pokazali tudi s tem, da so žrtvovali \$428.00 posebne kolekte pri maši za cerkev. Nova slovenska cerkev sv. Cirila in Metoda v New Yorku je prenarjena iz stare stavbe, katero je občina kupila za \$19,500.00. Poslojje bode takozvano "combination building", to je, da bode spodaj dvorana, sredi cerkev, v tretjem in četrtem nadstropju pa župnišče, vse skupaj v eni stavbi. Popravila, prezidanje, oprava cerkve, dvorane in župnišče bode stalo nekako \$15,000.00. \$5,000.00 od te svote se je že plačalo, drugo se bo odplačevalo počasi. Te svote so res velikanske. Toda, kaj se hoče. New York je New York, drugo največje svetovno mesto. Cerkev pa stoji na najlepši ulici na južni vzhodni strani, kjer je stavbišče najdražje. Pomislimo že samo kupno ceno stavbe. Za 19,500.00 bi kje drugje v Ameriki lahko sezidali krasno in veliko cerkev, župnišče in šolo. Ta naša stavba je samo 25 čevljev široka in 108 dolga, pa toliko stane. Ker so naši bratje Hrvatje pred tremi leti tudi posvetili svojo novo cerkev na 50. ulici slovanskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu in ker sme biti v enem in istem okraju samo ena cerkev na isto ime državno inkorporirana zato smo morali našo inkorporirati le na ime "St. Cyrillus Roman Catholic Slovenian Church", da si pa vendar cerkev ostane posvečena obema slovanskima apostoloma. Ako še opomnimo, da nam je nebo dalo za te slovesnosti krasen dan da si boljše nismo mogli želeli, mislimo, da smo sporočili vse, kar je treba, da zvedo slovenski rojaki po Ameriki o našem lepem dnevu. Newyorški rojaki, mi pa sedaj vidimo, kaj moremo doseči z združenimi močmi in s vsostrežnostjo. Za vsako dobro delo treba delati ter trpeti in žrtvovati, pa gre. Zato pa gotovo vsi, ki so kaj trpeli, kaj storili in kaj žrtvovali za dosego tega našega lepega cilja, danes ne obžalujejo, temveč se veselo in radujejo, da njih trpljenje, njih delovanje in njih žrtve niso bile zastoj. Vsi pa, ki so nasprotovali, so pa gotovo utihnil, ker so videli, da se da brez njih tudi kaj doseči. Ta dan smo se pa vsi newyorški Slovenci tudi z veliko hvalečnostjo spominjali vseh onih naših moč, ki so kaj pripomogli v dosego tega našega tolikanj zaželjenega cilja. Zlasti je bila cela naselbina hvaležna možu rojaku, ki je postavil podlago novi slovenski cerkvi s svojim velikodušnim darom, g. Franku Sakserju, hvaležna možema, ki sta bila delaveca za to misel, gg. Burgarju in Čerškru, hvaležna navdušeni delavki Miss Mary Gostič, predsednici dekliskega društva. Spominjali smo se vseh onih slovenskih duhovnikov, ki so največ pripomogli k uresničenju naših želja, namreč Rev. K. Zakrajšku O. F. M., ki je z velikimi žrtvami in velikim trdom prvi začel pripravljati za današnji dan, Rev. Anzelmu Murnu O. F. M., ustanovitelju cerkvene občine, in sedanemu Very Rev. Benignu Snoj O. F. M., za sezidanje te cerkvice. Slovenska naselbina bode tem in vsem drugim ohranila hvaležen spomin v svojih sreih. Bog bode pa plačnik. Tako se je toraj končal ta najlepši dan slovenske naselbine v New Yorku. Dal Bog, da bi ta dan ne ostal brez sledu za naše skupno življenje, da bi ta naša cerkvice res postala za nas newyorške Slovence domače ognjišče, kjer se bomo vsi zopet objeli v

Vhod v novo slovensko cerkev sv. Cirila in Metoda v New Yorku. Paradna vrsta pred blagoslovitvo cerkve.

bratski slogi in edinosti ter si drug drugemu pomagali in se podpirali. Obenem naj pa ta cerkvice budi med nami tudi pravega narodnega duha, da bodemo tudi tukaj ostali zvesti sinovi svoje velike "majke Slave", za kar sta nas navdušila velika naša apostola sv. Ciril in Metod, patrona naše slovenske naselbine v New Yorku. — Pričujoči.

SLAVNOSTNI LETOŠNJI 4. JULIJ ZA GREATER NEWYORŠKE SLOVENCE.

(Iz dopisane nam "Spomenice" blagoslovitve slovenske župne cerkve sv. Cirila in Metoda v New Yorku dne 4. julija 1916 in po "A. M." št. 7 1916.)

Dan svobode Združenih držav, je tudi prevesel dan neodvisnosti Slovencev v Velikem New Yorku.

Po hudih bojih in velikem trudu domoljubnih Amerikancev je bilo razglašeno američanske neodvisnosti dne 4. julija 1776.

Po dolgem trudu in bojih smo Slovenci v New Yorku postali neodvisni in samostojni. Dobili smo svoje središče, kjer se bomo zbirali prosti in svobodni na lastnih tleh. Imamo svojo lično župniško cerkev in blagoslovljeno 4. julija 1916.

Velevažen zgodovinski in prevesel dan je 4. julij za vse Slovence v New Yorku, o katerem zamorejo reči s hvaležnim srecem: "To je dan, katerega je Gospod naredil, veselimo se in radujemo se v — njem!"

Če pomislimo nazaj v pretekla leta, ko so se pričeli naseljevati prvi Slovenci v Veliki New York, kako je bilo takrat! Kako osamljeni in pozabljeni so se čutili. Eden prvih slovenskih duhovnikov, ki se je začel zanimati za svoje rojake je bil Rev. A. L. Blaznik, ki je bil v mašnika posvečen leta 1906.

Torej pred desetimi leti, ob priliki nove maše Rev. Blaznika, so se zbrali prvi Slovenci na 72. cesti v cerkvi sv. Janeza. V kolikor mu je pripušal čas, je skrbel za svoje ljubljene rojake, storil je vse, kar je mogel, dramil jih iz spanja in skrbel, da so lahko opravili svoje krščanske dolžnosti. Prva slovenska služba božja bi se imela vršiti v čški cerkvi sv. Janeza, kjer je Rev. A. Blaznik kapelanoval. Toda neugodne razmere so preprečile ta prvi načrt. Poleg tega je bil Rev. Blaznik prestavljen kot župnik v krasni Haverstraw, N. Y.

Da bi pa vendar ne opustil popolnoma svojih rojakov, je naprosil župnika irske cerkve Sv. Brigitte, Ave. B., in St. Marks Pl., v parku, da jim je odstopil enkrat na mesec popoldne pritičje svoje cerkve, kjer so se zbirali Slovenci daljši čas.

Takrat že se pa je vzbudila med New Yorkskimi Slovenci srčna želja po lastni slovenski cerkvi v New Yorku.

Sklieali so v ta namen poseben občini shod vse slovenske in brooklynske naselbine, ki se je vršil po poldanski službi božji v pritičju cerkve sv. Brigitte.

Razen malo izjem, se je cela naselbina takrat izrekla odločno za svojo cerkvo in za lastno župnijo. Ustrašili so se le prevelikih stroškov, kajti v New Yorku je treba zemljišče z zlatom pokriti, ako se ga hoče odkupiti. Zato so veliko ukrepali, kako bi se prišlo do potrebnih denarnih sredstev.

Ker je pa New York nekako središče Amerike, ali bolje rečimo, vrata, skozi katera je prišel skoraj vsak naš rojak v Ameriko, in skozi katera navadno tudi vsi potujejo domov, bi bila newyorška slovenska cerkvice nekako cerkvice vseh ameriških Slovencev in

zato so mislili, da ima New Yorkska naselbina nekako pravico prosti po celi Ameriki. Zato so sklenili izdati posebne dobrodelne znamke, kakor jih ima n. pr. Redči križ in druge dobrodelne organizacije. Te znamke je naredil g. J. Gosar, slovenski slikar. Te znamke so potem razposlali po celi Ameriki, v vse slovenske naselbine, zlasti pa po katoliških društvih.

Uspeh te agitacije je bil precej poveljen, dasi so pričakovali boljše. Nekako dvesto dolarjev so nabrali. Nekaj so dali seveda tudi New Yorkani sami, tako da so vendar postavili vsaj podlago. Seveda je pa bilo to veliko premalo in zato so nekateri začeli že obupavati, da bi se New Yorkanom kdaj spolnila ta njih srčna želja.

Že tedaj so se pokazali nekateri naših rojakov v svoji veliki požrtvovalnosti in v svojem navdušenju za to dobro stvar. Med drugimi naj imenujem zlasti dva: g. Antona Burgar in g. Alojzija Čerškarek. Ta dva moža sta se zavzela z vso gorečnostjo in z vsem navdušenjem dela za uresničenje te misli. Prevzela sta agitacijsko delo, razpošiljanje teh znamk in celo delo polaganja temeljna vsej stvari. Koliko sta ta dva rojaka storila za uresničenje te misli in za današnje slavje, zlasti pa koliko sta morala prenesti gromnih žrtev, zabavljije in težav od tega prvega shoda do danes, to pa veta le sam in pa Bog v nebesih, ki jima bode enkrat zvest plačnik.

Poleg teh dveh mož ne smemo pozabiti tudi navdušene in zveste delavke, ki je tudi silno veliko storila in veliko trpela za to misel, ki je bila več let skoraj edina njena agitatorica, ko je že vse obupavalo; to je gospiča Marija Gostič, dolgoletna predsednica slovenske Marijine družbe v New Yorku. Tudi ta rojakinja ima velike zasluge za današnje slavje.

Vsi ti trije drugi rojaki, kateri so v teh dolgih letih čakanja in pripravljanje vstrajali pri začetni misli in kljub vsem težavam vstrajali pri začetem delu, ki so za to kaj trpeli ali žrtvovali, naj se pa danes radujejo in naj gledajo s ponosom na ta krasen sad svojega delovanja in trpljenja. Ni bilo zastoj! Slovenski narod vam je za vse hvaležen. Bog bode pa Vaš plačnik.

Kakor vsako drugo dobro delo, ki se začne, tako je tudi to delo našlo več nasprotnikov, in sicer že takoj ob začetku in jih je imelo tudi cel čas do danes, ki so skušali preprečiti to misel.

Prepričani smo, da so danes tudi ti veseli, da se njih delovanje ni posrečilo, da so se naši rojaki, ki se niso ustrašili njihovega razdiralnega dela, temveč kljub njim šli dalje in — dosegli današnji dan!

Po Rev. A. L. Blaznikovem odhodu je prišel v New York Rev. P. K. Zakrajšek. Po naključju je prišel v dotiko z preblagim g. Rev. Nageleisnom, župnikom sv. Nikolaja. Sprejel je začasno z dovoljenjem predstojnikov in nadškofa kaplanijo za Nemce v cerkvi sv. Nikolaja. Ko so izvedeli Slovenci, da je na drugi cesti slovenski duhovnik, prihajali so vedno bolj in bolj. Najprej samo k spovedi. Potem so prosili za vsako nedeljo malo pobožnost popoldne. G. župnik Rev. Nageleisen je z največjim veseljem to dovolil. Meseca maja 1908 je bila prva popoldanska pobožnost. Vsako nedeljo je bilo rojakov več in več. Zlasti slovenska dekleta so iz raznih služb začele, nedeljo za nedeljo se shajati pri tej službi božji. Preskrbelo se je zanje v šolskem poslojju sobo, kjer so se ob ne-

deljah shajale in po domače pokramljale. Dne 15. avgusta 1908 je bila ustanovljena dekliska Marijina družba. Nad sto deklet se je udeležilo prvega shoda, ki so bile zvečine že vse družbenice doma na Slovenskem.

Počasi se je začela izražati želja po dopoldanski službi božji. Tudi tej želji župnik ni nasprotoval. Tako smo župnika prosili, da bi za Slovence dovolil eno mašo popoldne vsako nedeljo, kar je rade volje privolil. Stavil je sicer pogoj, da naj bi vsaj toliko Slovencev bilo v cerkvi, da bi bila potem njegova dolžnost za nje poskrbeti. Zahtevanega števila 100 niti do polovice niso dosegli. Vendar na nedeljo dne 7. decembra 1908, na nedeljo farnega patrona sv. Nikolaja so bila vsa slovenska društva povabljena, da se udeležijo farne velike maše in praznovanja sv. Nikolaja, kjer bo tudi prva slovenska pridiga popoldne. Najprej je pozdravil g. župnik Slovence in jim odprl cerkev za vprihodnje, potem je imel nagovor slovenski duhovnik. Tako so imeli Slovenci službo božjo, slovenskega duhovnika in sicer jako po ceni, brez obveznosti, brez vsakega posebnega bremena. Število rojakov pri službi božji se je množilo. Prihajali so tudi iz Brooklyna. V začetku leta 1909 je odpotoval Rev. P. Kazimir v domovino z namenom, da pridobi novih slovenskih misijonarjev. Nadomestoval ga je med tem časom slučajno se v Ameriki nahajajoči Rev. J. Trunk. Po povratku iz domovine je pripeljal Rev. P. Kazimir seboj Rev. P. Salezija Vodošek in Rev. Anzelma Murn, sedanjega župnika v So. Bethlehem, Pa. Rev. Salezij Vodošek, katerega že krije domača zemlja nad 4 leta, je bil le malo časa duhovni pastir newyorških Slovencev. Obšel je in se podal nazaj v domovino, kjer je po dolgotrajni mučni boleznj mirno v Gospodu zaspal. Na njegovo mesto je bil določen Rev. P. Anzelm Murn, ki se je navdušno lotil takrat zelo ne-hvaležne uloge, urediti vse zadeve. Ostalo je pa vse pri starem. Slovenci so imeli svojo službo božjo od 9ih vsako nedeljo v cerkvi sv. Nikolaja, na samostojno cerkev pa še takrat niti misliti nismo upali.

Rev. P. Kazimir je bil poslan od naškofa v Rockland Lake, kjer je deloval med tamkajšnjimi Slovaki. Dušno pastirstvo za newyorške Slovence je pa oskrboval Rev. P. Anzelm Murn do avgusta 1913, ko so ga poslali predstojniki na novo župnijo v So. Bethlehem, Pa., kjer še sedaj deluje na slovenski župniji sv. Jožefa.

Med tem časom so nadomestovali slovenske frančiškane v dušnem pastirstvu za Slovence v New Yorku sledeči preč gg. duhovniki: Rev. Mihael Golob je dva meseca od junija do septembra nadomestoval P. Anzelma, kateri je nadomestoval v Rockland Lake odsotnega Rev. P. Kazimirja.

Ko se je leta 1912 ustanovil slovensko-hrvatski komisariat, je bil Rev. P. Kazimir imenovan komisarjem slov. frančiškanov v Ameriki s sedežem v Brooklynu, N. Y. v slovaški župniji Sv. Družine. Upravičenim prošnjam So. Bethlehemskih Slovencev se ni mogel več ustavljati, tako je poslal tja Rev. P. Azelma. Med tem časom so začasno upravljali župnijske posle v New Yorku Rev. Anton Berk, Rev. Val. Mihelič, Rev. Irenej Petričak. Nekaj časa je maševal in pridigoval Rev. Ambroz Širca in za njim več mesecev Rev. P. Placid Belavič, sloveč hrvatski pisatelj in rodoljub, ki se je priučil vteliko slovensčine, da je slovensko pridigoval. Tako se je premostilo pomahkanje slovenskih dušnih pastirjev za rojake v New Yorku.

Rev. P. Kazimir Zakrajšek, takratni župnik slovaške fare v Brooklynu se je odpovedal odgovornosti polni službi provincialnega komisarja in prosil predstojnika reda, da naj pošljejo na to mesto Rev. P. Benigna Snoj, ki je bil tisti čas kustodijalni svetnik Svete Dežele v Jeruzalemu. Prošnja je bila uslišana in tako je prišel v Ameriko kob frančiškanski komisar Very Rev. P. Benigen Snoj, ki je takoj prevzel dušno pastirstvo za Slovence v New Yorku in sicer 25. aprila 1915.

Njegovo delovanje je Bog očevdno blagoslovil. V kratkem času njegovega bivanja med newyorškimi Slovenci si je pridobil srea vseh in tako je bilo omogočeno, da se je danes dne 4. julija

slovesno blagoslovila prva in edina sloven. cerkev v največjem in naslavljem mestu na svetu — v "Velikem New Yorku".

Da se je pa vse to zgodilo, pa seveda ni samo njegova zasluga, pač vseh dobromislelih rojakov. Posnemamo dopis v "Ave Maria" meseca marca t. l. ki se glasi:

New York.—Hvala Bogu! Vendar enkrat. Po dolgih osmih letih truda in pripravljanja in žrtv in navdušenja dosegli so newyorški Slovenci to, po čemur so tako želeli. — Lastno slovensko župnijo in lastno slovensko cerkev. To, kar smo dosedaj mislili, da je nemogoče, postalo je mogoče in — vesela resnica!

"14. junuarja je bil oni veseli dan, ko je kardinal nadškof newyorški vprico obeh Monsignorjev generalnih vikarjev sprejel v posebni audienci Very Rev. Benigna Snoj O. F. M., slovenskega župnika, ter potem, ko ga je zaslišal in se posvetoval z obema gen. vikarjema, dovolil vstanovitve nove župnije in nakup v to potrebna posestva.

V New Yorku imeti lastno cerkev to pomeni zlasti za tako malo naselbino, kakor je Greater newyorška, zelo, zelo veliko. Tu ne dostajajo tisočaki, temveč treba šteti v desetisočakah. Že posestvo samo koliko stane! V New Yorku treba s zlatom pokriti vsak košček sveta, ko se hoče kupiti, tako drago je vse. Kaj čuda, da je marsikako srce upadlo in upanju, da bi se sploh kedaj dalo doseči lastno slovensko cerkev. "Ej, saj ne bo nič!" je marsikdo zmajal z glavom, ko se je govorilo o lastni cerkvi.

Ta nezaupnost se je brala tudi na obrazih vseh rojakov, ki so se zbrali prvo nedeljo v januarju k občnemu zboru slovenske občine, kjer se je imelo rešiti to vprašanje. Vse je obsedel mirno, ko je g. župnik razložil svoje misli in svoje predloge. "Nas je premalo" si čul, da je sosed sosedu zaspešetal v uho in oba sta prikimala, da je to res. Toda v tej sili nam je pa nebo poslalo dobrotnika, ki je priskočil na pomoč in naenkrat navdušil vse zborovalce, da so vsi vskliknili: "O tako pa tako. Na ta način pa je mogoče!" In ta rojak je bil naš gospod Frank Sakser. Ko je zvedel, zakaj se gre, je vkljub slabemu vremenu prišel na shod in mu tudi predsedoval. Ko je blagi mož videl, kako malo je poguma med rojaki za to krasno stvar, vstal je in navdušeno bdiril k pogumu. Da bi na podkrepil svoje besede in pokazal lep zgled, položil je krepek fundament celi stvari in rekel: "Pet tisoč je treba, da damo na posestvo, katero mislimo kupiti. Ostalo gre na "mortgage". To ni tako veliko. Zlasti pa ni veliko, ako vam povem, da vam ni treba spraviti skupaj vseh \$5.000.00 kajti \$2.000.00 že imate. Kdo je dal teh dva tisoč, to pa vam nič mari!"

Solze so zaigrale v očeh mnogih, ko so slišali, kako velikodušno je priskočil na pomoč g. Sakser in burno ploskanje in "živio!" klici so zorili po dvorani in — slovenska cerkev v New Yorku je bila omogočena in uresničena. Omogočil jo je g. Sakser z \$2.000.00 prispevkov, katere je prvi daroval. Slava mu!

Kakor bi elektrizoval ljudi, tako je to vplivalo na navzoče. G. župnik je bil prvi, ki se je za njim oglašil in prispeval s celoletno svojo plačo, katero žrtvuje cerkvi, to je \$800.00. Tako sta samo ta dva darovala več kot polovico kupnine. Takoj se pa priglasili še drugi in v četrt ure je bilo podpisanih \$5.180.00.

Pri posvetovanju pred kardinalom - nadškofom je g. župnik pokazal podpisovalno polo in Njega Eminenca se ni mogel načuditi navdušenju, ki se je pokazalo tako krasno v toliko požrtvovalnosti. Zato se ni prav nič pomišljal dati započetu delu svojega blagoslova in dovoljenja.

Teden pozneje se je takoj nova župnija državno inkorporovala in v Charterju so podpisani Njega Eminenca kot predsednik, Msgr. J. Fr. Mooney P. A., V. G. kot podpredsednik, Very Rev. Benignus Snoj O. F. M., kot tajnik in blagajnik in Mr. Anton Bugar in Mr. Valent Vavpotič kot zastopnika župljanov, kakor to zahtevajo državne postave.

pa ostane kod mortgage na posestvu. Načrte za preureditev hiše v cerkev dela arhitekt Schwartz iz Patersona in nekako 15. marca se bode že začelo z delom. Hiša je petnadstropna in se bode beseament porabil za društvene dvorane, prvo in drugo nadstropje bosta pa župnišče.

Blagoslovljenje vogelnega kamna slovenske cerkve sv. Cirila in Metoda v New Yorku, 62. St. Marks Place se je slovesno zvršilo dne 3. maja na Decoration Day, kakor je že kratko sporočila Ave Marija v zadnji številki. Da bo ta pomenljivi dan ostal v trajnem spominu v čast in ponos onih Slovencev, ki so s svojo požrtvovalnostjo omogočili, da smo v tako kratkem času dobili svojo lastno župnijsko cerkev v New Yorku, priobčimo v tej številki poročilo tako lepo vspeji prvi svečanosti naše nove cerkve v spodbudo in radost dragim bralcem našega lista.

Vse od začetka ustanovitve slovenske cerkve v New Yorku do blagoslovljenja vogelnega kamna je prinašala Ave Maria to leto natančno kroniko, ki bo v zgled za poznim rodom. Dne 30. maja pa se je v veliko veselje obilnim navzočim točno po obredniku zvršila blagoslovitev vogelnega kamna.

Pred hišo, ki je bila ozaljšana z mnogimi slovenskimi, papeževimi in ameriškimi zastavami je bil postavljen ravnotako okrasen oder za slovensko godbo in duhovščino.

Blagoslovitev je bila določena za 10 uro zjutraj, pa že veliko prej se je nabralo na ulici pred hišo ne samo lepo število Slovencev in Slovenk iz Vel. New Yorka, ampak tudi drugih narodnosti, ki jih je privabila na odru sviračoča slovenska godba. Domačini so si pri tej priliki ogledali hišo tudi znotraj, ki bo kmalu prenovljena v cerkev in župnišče. Kmalu po 10. uri se je pripeljal Rt. Rev. Monsignor Jožef F. Mooney V. G. v spremstvu Rev. E. J. Tracey, kanclerja ter Rev. Ambroža Širca, O. F. M. Godba je zaigrala in domači župnik skupno z Rev. Michaelom Golob, Rev. Anzelmom Murn, O. F. M. in Rev. G. Kreidel je pri vzhodu pozdravil došle goste ter jih spremil v basement, kjer so se napravili v cerkvena oblačila.

Takoj je pričelo blagoslovljenje in sicer pri postavljenem križu na mestu velikega oltarja. Na to je šla duhovščina k vogelnemu kamnu, v katerega se je vzdala spomenica, pisana v latinskem jeziku na pergament, imena vseh ustanovnikov cerkve, več časopisov in ameriški denar.

Ko je Rt. Rev. Monsignor dovršil blagoslovitev vogelnega kamna in blagoslovil vse poslopje je stopil na oder slavnostni govornik Rev. Michal Golob, slovenski župnik v Bridgeportu. Prepričevalno in navdušeno je govoril o lepoti svete vere in o koristi, katero zajema iz nje vsak, ki živi po njej. Govornika so pazljivo poslušali ne samo Slovenci, ampak tudi Slovaki in Poljaki, da celo Judje. Po govoru so šli navzoči Slovenci prvokrat k darovanju na lastnih tleh in so darovali za novo cerkev \$194.65. Z veseljem v srejo so se nato razšli med sviranjem godbe od prve slovensosti naše prihodnje cerkve.

Nežaklo 4. julija bode delo gotovo in upamo, da bode mogoče na ta dan cerkev že slovesno blagosloviti in jo izročiti svojemu izvišenemu namenu."

Ti pa, mila naša nova cerkva, naše novo domače ognjišče, krog katerega se bodo v prihodnje zbirali newyorški Slovenci, bodi nam prisrčno pozdravljena!

Dolga leta je hrepenelo po tebi vsako verno slovensko srce v New Yorku in te je želelo!

Večkrat so ta sreča že upadala, da te morda nikdar ne ućakajo!

In vendar smo te ućakali!

O, bodi nam pozdravljena!

Bodi pozdravljen, ti spomenik slovenske vernosti in slovenske požrtvovalnosti!

Zbiraj, cerkva, slovenske rojake, zbiraj jih krog naših oltarjev, navdušuj jih, da bodo ostali zvesti cilju tej sveti veri, za katero so naši očetje stoletja prelivali v stari domovini svojo srčno kri, krepčaj jih s kruhom slovenske božje besede in podpiraj jih z milostni sv. zakramentov, da bodo vstrajali in ohranili sebi in svojim potomcem dve slovenski najdražji svetinji: svojo vero in svoje ime. Živeli newyorški zavedni Slovenci!

VABILO
na prvi veliki piknik katerega priredi Cerkevni Odbor v prid nove slovenske cerkve sv. Cirila in Metoda v nedeljo, dne 30. julija 1916 v vrtu pri "Revnuem Lazarju" Turnpike Road, Richmond Hill, L. I. Pričetek ob 11 uri dopoldne. Izrebanje krasnega dobitka v vrednosti \$15.00. Pri uhodu na veseličnem prostoru, se za ustoppno hvaležno sprejemajo prostovoljni doneski. — Da bode preskrbljeno za okusen prigrizek, se je importiralo veliko množino pravih kranjskih klobas. Igra iz prijaznosti Slovenska Godba. Za spremembo se bo oglasila tudi harmonika. Ker je čisti dobiček namenjen za slovensko cerkev, zato vljudno vabimo vse slovensko občinstvo, da se zanesljivo udeleži krasne zabave in tako tudi gmotno podpira našo farno cerkev, ki je ponos vsakega zavednega Slovence v New Yorku. K obilni udeležbi vabi Odbor.

Kako je bilo Britansko prvič osvojeno.

Bilo je nekega septembeskega popoldne l. 55 pr. Kr., ko se je rimski vojskovođa Julij Cezar približal kentski obali v južni Britaniji z brodomjem 80 ladij. Tekom zadnjih dveh let je bil osvojil skoraj celo Galijo, prekorail pri Neuwiedu Ren in odplul proti Britaniji, da oplai prebivalec in jih radi njihove vsestranske podpore, ki so jo nudili svojim plemenskim tovarisem v Galiji v vojni proti rimskim legijam, pokliče na odgovor. Julij Cezar je bil prvi Rimljan, ki je z vojsko prekorail Ren in Ocean.

Britanski prebivalec so zasedli obal s konjenico in pehoto ter bojnimi vozmi; bili so pripravljeni, da svojo otočno domovino branijo do skrajnosti. Ker so bili rimski vojaki opravljeni s težkimi železnimi oklepi, so se bali, da bi ne bili preje pobiti, predno bi se mogli ustanoviti na obali; zato so se obotavljali in niso hoteli z ladij v morje. Cezar je zato odredil, da so začeli Britance najprej obsipati s kamenjem, ki so ga metali oblegovalni stroji z ladij. Ta napad je sovražnika prisilil, da se je pomaknil nazaj. Toda vojaki so se še vedno obotavljali, da bi zapustili ladje. Tedaj je zastavonoša 10. legije, ki je veljala za najhrabrejšo in je tvorila Cezarjevo telesno stražo, stopil z zastavo na rob ladje z besedami: "Za mano, kdor noče biti priča, kako sovražnik upleni našo zastavo!" kot prvi skočil v vodo.

To je učinkovalo; vseh 12.000 vojakov poskače v vodo in se obrne proti obali. Britanci so jih sprejeli v vodi in razvil se je hud boj; ker je obilo rečiala valove. Polagoma so si Rimljani priborili pot na suho, se ondi hitro uredili in z nova napadli; strašni naval

Nekateri ljudje storijo za eno slabo podarjeno smodko več, kakor za en dolar.

Včasih je dobro za človeka, da ima kakega zelo agilnega sovražnika, ker postane človek vsled tega bolj pozoren in previden.

Pozor gg. tajniki krajevni družtev!

Kadar potrebujete nova društvena pravila, lično izdelana pisma, koverta, vabila in vstopnice za veselice, ali kake druge tiskovine, obrnite se na največje slovensko unijsko tiskarno v Ameriki, na

NARODNO TISKARNO, 2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Ta vam bode izgotovila vse tiskovine v popolno zadovoljnost glede cene, točnosti in okusnega dela. Osobito vam priporočamo zelo pripravne Vplacilne knjižice za člane in članice, izdelane v malem žepnem formatu in trdo vezane. Dalje imamo v zalogi zelo prikladne Nakaznice za blagajnike za izplačevanje bolniške podpore in drugih izdatkov, ter Potobnice. Tiskane imamo tudi Bolniške liste, večje in manjše in posebne pole za vodstvo članov, da se ima na podlagi teh pol lahko vedno natančen pregled števila članov po skladih, ali razredih.

Na zahtevo pošljemo vsakemu društvu vzorec gorinavedenih tiskovin na ogled brezplačno!

OPOMBA: V naši tiskarni se tiska "Glasilo K. S. K. Jednote".

POSKUSITE

zaboj najboljše pive

"OLD LAGER"

katero izdeluje

Citizens' Brewing Co.,

v Joliet, Ill.

North Collins Street.

Both Phones: 272.

dobro disciplinirani čet je gnal Britance pred sabo kakor vihar.

To je bil začetek rimske invazije na Britansko pod Julijem Cezarjem. Kasneje je ta vojskovođa še enkrat vpadel na ta otok. A predno so rimske legije vpadle na Škotsko, je preteklo skoro poldrug sto let.

Medtem ko je bila do l. 80. po Kr. že skoraj cela Anglija spreminjena v rimsko pokrajino, niso imeli Rimljani severno od Solway Firtha še nič ozemlja. Tega leta je Julij Agricola peljal čez mejo rimsko armado in previdno prodiral naprej. Domači rodovi so se sicer hrabro branili; ker so pa bili needini med seboj, jih je posamezno napadel in drugega za drugim premagal. Rimljani so postopali z neusmiljeno strogostjo; branitelje posameznih osvojenih točk in krajev so do zadnjega pobili, odgnali živino in uničili pridelke. Na tem krutem vojnem pohodu je Agricola prodrl do Forth of Clyde (blizo današnjega Greenocka). Oba morskata rokava segata tako globoko v deželo, da ju loči le 4 milj široko ozemlje. Na tej zemeljski ožini je Agricola zgradil vrsto utrd, ki so stale v enakomerni oddaljenosti druga od druge, da z njimi zavaruje osvojeno ozemlje pred bojevitimi severnimi plemeni. Ker se je bal napada teh plemen, jih je sklenil prehiteti in poiskati v njih lastnih mejah. Odrinil je torej iz svoje trdnjavske erte, prekorail Fort pri Guenserry in skozi Fife prodiral proti severu. Vseposod so se dvignila plemena v brambo domovine in se ob Ardschem močvirju v Perthshire na vznogju grampianskega pogorja pogumno postavila v bran (84. l. po Kr.). Glasom Tacita je kaledonska armada štela 30.000, rimska pa 26.000 mož. Kaledonci so se borili z obupnim pogumom, toda neprimerno boljša disciplina in orožje rimske armade sta le-tej zagotovila zmago. Kaledonci so doživeli krvav poraz in še-le noč je končala krvavo klanje. Nad 10.000 mrtvih je pokrivalo bojno polje. Agricola je peljal svojo zmagovito armado nazaj proti jugu in še-le po njenem odhodu so si upali domačini na bojišče, da pokopljejo svoje mrtve. Agricola je bil tudi, ki je prvi odredil, da so plule ladje krog in krog Britanije ter je na tem otoku utrdil rimsko gospodarstvo.

Čim manj imaš zaupanja v samega sebe, tem več zaupanja boš gojil v druge.

Malo je takih mož, ki so se poročili vsled tega, da bi v zakonu izprebrnili kako žensko.

Nekateri ljudje storijo za eno slabo podarjeno smodko več, kakor za en dolar.

Včasih je dobro za človeka, da ima kakega zelo agilnega sovražnika, ker postane človek vsled tega bolj pozoren in previden.

Malo je takih mož, ki so se poročili vsled tega, da bi v zakonu izprebrnili kako žensko.

Nekateri ljudje storijo za eno slabo podarjeno smodko več, kakor za en dolar.

Včasih je dobro za človeka, da ima kakega zelo agilnega sovražnika, ker postane človek vsled tega bolj pozoren in previden.

Malo je takih mož, ki so se poročili vsled tega, da bi v zakonu izprebrnili kako žensko.

Nekateri ljudje storijo za eno slabo podarjeno smodko več, kakor za en dolar.

Včasih je dobro za človeka, da ima kakega zelo agilnega sovražnika, ker postane človek vsled tega bolj pozoren in previden.

Malo je takih mož, ki so se poročili vsled tega, da bi v zakonu izprebrnili kako žensko.

Nekateri ljudje storijo za eno slabo podarjeno smodko več, kakor za en dolar.

Včasih je dobro za človeka, da ima kakega zelo agilnega sovražnika, ker postane človek vsled tega bolj pozoren in previden.

Malo je takih mož, ki so se poročili vsled tega, da bi v zakonu izprebrnili kako žensko.

Nekateri ljudje storijo za eno slabo podarjeno smodko več, kakor za en dolar.

Včasih je dobro za človeka, da ima kakega zelo agilnega sovražnika, ker postane človek vsled tega bolj pozoren in previden.

Malo je takih mož, ki so se poročili vsled tega, da bi v zakonu izprebrnili kako žensko.

Nekateri ljudje storijo za eno slabo podarjeno smodko več, kakor za en dolar.

Včasih je dobro za človeka, da ima kakega zelo agilnega sovražnika, ker postane človek vsled tega bolj pozoren in previden.

Malo je takih mož, ki so se poročili vsled tega, da bi v zakonu izprebrnili kako žensko.

Nekateri ljudje storijo za eno slabo podarjeno smodko več, kakor za en dolar.

Včasih je dobro za človeka, da ima kakega zelo agilnega sovražnika, ker postane človek vsled tega bolj pozoren in previden.

Malo je takih mož, ki so se poročili vsled tega, da bi v zakonu izprebrnili kako žensko.

Nekateri ljudje storijo za eno slabo podarjeno smodko več, kakor za en dolar.

Včasih je dobro za človeka, da ima kakega zelo agilnega sovražnika, ker postane človek vsled tega bolj pozoren in previden.

Malo je takih mož, ki so se poročili vsled tega, da bi v zakonu izprebrnili kako žensko.

Nekateri ljudje storijo za eno slabo podarjeno smodko več, kakor za en dolar.

Včasih je dobro za človeka, da ima kakega zelo agilnega sovražnika, ker postane človek vsled tega bolj pozoren in previden.

Malo je takih mož, ki so se poročili vsled tega, da bi v zakonu izprebrnili kako žensko.

Nekateri ljudje storijo za eno slabo podarjeno smodko več, kakor za en dolar.

Včasih je dobro za človeka, da ima kakega zelo agilnega sovražnika, ker postane človek vsled tega bolj pozoren in previden.

Malo je takih mož, ki so se poročili vsled tega, da bi v zakonu izprebrnili kako žensko.

Denar naložen pri nas je varno shranjen.

Priporočamo se Slovincem, da ulagajo denar pri nas bodisi na čekovni ali obrestni račun in jim zagotovimo vselej kulantno postrežbo.

Plaćujemo po 3% obresti na denar uložen na obrestni račun.

Mi podpiramo Slovence in se torej tudi priporočamo njihovi naklonjenosti. Pri nas lahko nalagate denar če živate v Jolietu ali pa v katerem drugem kraju Zdrž. držav. Dva člana K. S. K. Jednote sta naša dolgoletna uslužbenca; g. Jos. Dunda, predsednik nadzornega odbora K. S. K. J. in g. Jos. F. Skrinar.

Naša banka je pod nadzorstvom vlade Združenih držav.

Pošiljamo denar v staro domovino zanesljivo in po najnižjem kurzu. Oddajamo v najem varnostne ikrinjice po \$3.00 na leto za shranjenje vrednostnih papirjev in listin, kjer so vedno varne pred ognjem in tatvino. Izdajamo menjice na vse kraje.

Poslopje, v katerem so naši uradi je lastnina te banke. Naša banka je depozitni urad za mesto Joliet, za okraj Will, za državo Illinois in za vlado Združenih držav.

The Joliet National Bank

JOLIET, ILLINOIS

Kapital \$150,000. Rezervni sklad \$300,000.

Zapomnite si

rojaki, da Amerikanec ne more biti Kranjec, če se prav demokrat na glavo postavi; to je gola resnica. Vsak vesten in soliden trgovec se drži tudi resnice s tem, da ponuja in prodaja svojim odjemalcem to, kar v resnici importira. Tega gesla se drži širok Amerike znana in edina samostojna slovenska importna tvrdka A. Horwat, ker piše na svoje steklenice "Kranjski importiran brinjevec, Silivcev ali Tropinovec, katerega v resnici importira. Sedaj se te piščice ne more dobiti iz starega kraja, jaz je imam pa še obile na rokah od preje. Vlada Zedinjenih držav vacega stroge kaznuje, ki bi skušal predajati navadno blago za importirano.

In vendar je najti pri nas mnogo takih ljudi, ki ponujajo občinstvu razne likerje, ter pišejo na steklenice: Kranjski Brinjevec, samo da merijo odjemalcem pesek v oči in da naše ljudi slepejo s takimi besedami. Jaz prodajam tudi tak brinjevec, ki ni importiran po \$6.00 zaboj, na galone pa po \$1.75 Double Stamp 100's katere vrste ga hočete.

ANTON HORWAT, importer in trgovec z žganjem na debelo. 1827 W. 22nd St., Chicago, Ill. Telefon: Canal 2974.

Martin Nemanich

slovenska gostilna in restavracija

Rojaki Slovenci vedno dobrodošli!

Zaloga in prodaja pristnega

domačega vina.

Telefon: Canal 80

1900 W. 22nd St.

Chicago, Ill.

Za zastave, regalije in vse društvene potrebščine.

Prva in najstarejša domača tvrdka

F. Kerže Co.

2711 So. Millard Avenue

Chicago, Ill.

Vse delo in blago garantirano. — Ceniki zastonj.

DOBRODOŠLI

mi cenjeni rojaki Slovenci iz Chicago in okolice v mojo GOSTILNO

kjer se toči vedno sveže izborna "Hoerberjevo" pivo, raznovrstno žganje in naravno, doma spreženo vino.

Gostom so opoldne na razpolago okusna jedila iz domače kuhinje, tako tudi mrzel prigrizek. Svoji k svojim!

John Zvezich

2294 Blue Island Ave.

CHICAGO, ILL.

Telefon: Canal 2363.

DOMAČA NARAVNA OHIJSKA VINA

prodaja

JOSIP SVETE

1780-82 E. 28th St., Lorain, Ohio

CONKORD RDEČE VINO \$25.00 barrel

DELAWARE BELO VINO \$35.00 barrel

Pri manjih naročilih cena po dogovoru. Vina so popolnoma naravna, kar jamčim. Naročilu je pridejati denar ali Money Order.

ZA ADRIJO...

Povest iz uskoško-benečanskih bojev. — Spisala Lea Fatur.

(Nadaljevanje.)

"Oj zlati moj — ne zanašaj se na svoje gospodarstvo. Posedarec je bil prvi knez in vlastelin v Senju. Visel je. Visel je vojvoda Margetic..."

"Ne bi visel nikoli, da je bil Juriša s svojo četo doma..."

"Zato je moral Juriša v Kanižo. In tudi Jurišu se je že pletla vrv. Ali ti naštejemo, koliko Senjanov in drugih Uskokov je povsili Benečan po svojih jarbolih? Oj... Oj... Vrv združuje vratove uskoških plemičev, vojvod. Čuvaj se, gospod... Čuva naj se Juriša. Da mu ne ostane stara mati brez podpore, da ne bo jokala mlada sestra..."

Ko je prispel junak na vrh stolice, je prihajal se zategnjen, žalosten glas berača do njega, šumel je veter: "Čuvaj se, Juriša Senjanin!"

Neugodno čuvstvo ga prešine. Berač je govoril o vislicah. Krasna, slavna smrt v boju za krščanstvo, za osveto. Pesem poje takemu junaku. Večna mu je čast. A smrt na vislicah je sramotna za ves rod, sramota zanj, ki ni nihče drugi nego uskoški vojvoda — Juriša Senjanin.

Res se je tudi njemu že pletla vrv. Sedem let je od tega. Pa ni — ne bo pozabil. Mati, mlajši bratje, nežna sestra, kaj so prestali tiste grozne dni...

Tisti grozni dnevi so potrli mater, spravili brata v samostan. Tako je on zadnji moški potomec stare rodovine. Ž njim zamre vrsta junakov. Zato ga grajajo Senjanji, mu prigovarjajo... Pa on ima sestro kot golobico — noče da se loči od nje.

Juriša se ozre na morje. Osorščina glava je potemnela. Burja vstaja. Ah, to buči in šumi po Senju! In sestra golobica stoji kot po navadi na stolpu svetega Save, gleda s strahom v kipeče morje. Ona čaka brata! — Po gorah sem hotel? Kaj bi hodil sin morja po kamnu? Kaj bo zapiral Benečan Senjanu morje? Mimo njihovih galej in topov pojadrani v luko... Buči, morje, stresaj galeje kletega zavistnika... Šumi, burja, trešči tuje brodove v naše skale!

II.

Hladno in tiho je v trsaški cerkvi. Slike na stenah kažejo v živih barvah bol, ki tlači krščanski narod konjih, ki preganjajo bežeče žeb ob mejah: goreče vasi, Turki na ne in otroke — može, ki umirajo, ime trsaške Kraljice na ustih, jetnike, katerim odpira Marija vrata iz ječe.

Cerkev je prazna. Nemirni časi, nevarne poti zadržujejo romarje, ki hite sicer na praznik in delavnik radi na sveti kraj.

Pred čudotvorno sliko Marije v velikem oltarju kleči Juriša, uskoški vojvoda. Puška sloni ob steni, kapa leži na tleh. Uskok sklepa roki, klanja globoko glavo, molli polglasno:

"Sveta Devica in Mati božja! Naša Mati! Obrni svoje oči na bedo svojih otrok, na bedo Uskokov. Glej, zvesto izpolnjujemo izročilo dedovo. — Maščevanje Turku in oproščenje svete rodne zemlje je prisegel ded. To prisego, drago dedščino, je zapustil sinu, vnuku. Zvesto jo držimo Uskoki. Stražimo meje, da ne prodré Turek čez nje in čez mejo udarjamo, da plenimo turške vasi, rešujemo jetnike in vodimo nove brate iz stare domovine v novo. V novo, na dom? Kje ga ima Uskok? Kar nam je dal Bog, nam jemlje vrag!

Čuj, sveta Devica! Ne rjavi nam sablja, ne varčujemo s svojo krvjo. Za tvojo slavo. Devica in Mati! Na slavo Tvojega Sina! Radi križa, na katerem je umrl. Zato čuj, sveta Devica! Ne daj, da poginemo od krščenega pogana. Čuvaj nas Benečanov — Turkov se — tako mi puške in sablje! — o čuvamo sami. Daj, da poginejo tisti, ki se družijo v nekrščenim vragom. Hinavci, ki zidajo cerkve in oltarje — a preganjajo stražo krščanstva, bedni uskoški rod. Ne daj, da nas potisne vrag od morja, ne daj, da vlada pogani ob obrežju, ki je bilo vredno nositi skozi tri leta hišico tvoje družine, tvojo hišico, Marija!

Sveta Devica! Meč in vislice mi prete... Ni me prignal strah na gore — o, ne boji se Uskok galej... Prignala me je skrb za bedne moje ljudi, za mojo sestrico, mater. Bratu patru priporočim sestro

in mater — bedni uskoški rod tebi, Marija!

Priporočam ti morje! Adrijo, nekdanj hrvaško last, sedaj beneško sužnjo. Ti si zvezda morja! Zablešči s svojimi žarki, da oslepi ves poganski rod, ko obeša knesce, ne plemiče..."

V vroči molitvi udari Uskok s čelom na prag svetišča. Smrtna bridkost mu pokriva sree. Pred dušo vstane mračna slika: Glej, vislice — rahelje se krohoče — krohoče se Benečan: Slavni vojvoda in knez! Visel boš — prosta bo pot po morju — naše bo morje. Naše, benečansko!... Uskoške vrste, ki stoje na straži, smo potisnili od morja. Pobili, pobesili očeta, izgabili otroke in žene, da pogine tako vaš razbojniški zariod, da pozabi, oddaljen od morja, svobode, junaštva svojih dedov.

Naša je Adrija, Uskok — tvoje vislice — smrt. Naš ded je plačeval vašemu kralju danj od morja. Minuli su časi Krešimir, Tomislava. Hrvat je naš suženj — Adrija benečanska...

"Ne, nikdar! Dokler diše Juriša, ne bo benečanska!" hoče vzklizniti junak, potegniti sabljo, razsekati režeče se obraze. Pa okovi so na njegovih rokah — rahelji mu natika vrv na vrat. Po prostoru pred senjskim kastelom se dviga jok in obupno vpitje... Nemški vojniki pade s sabljami in puškami uskoške družine iz Senja. Od morja... A njemu, silnemu vojvodu, podpora sirot, stiska vrv vrat...

Teško diše Juriša — sree mu hoče vtiniti v morju bridkosti. Z veliko muko dvigne glavo. Prikazen izgine. On je v prazni cerkvi. Raz oltar ga gleda, mu kima Marijina slika: "Ne boj se, junak, stražnik svetišča!"

Bil je privid... Spomin... Vendar prešinja mraz orjaško telo. Samo sramote se boji junak... Zopet moli vroče:

"Sveta Devica! Nikdar ne pripelje svat neveste v mojo hišo. V četovanju, pobijanju pogana mi hoče minulo življenje. A ti, predobra — varuj me sramotne smrti. Naj padem od puške, od sablje." Marijina slika gleda prijazno, kima: Pojdi v miru! Uskok vstane, gre v kapelo na levi. Stopi na nadgrobno ploščo Krušiča, kliščke junaka. Pobožen in hraber je sezidal Krušič kapelo, si oskrbel raket v njej.

Na plošči stoji Juriša, orjaški vojvoda, gleda napis, govori: "Vstani, Krušič, kliški junak! Izdajice, krščenji pogani, ki so zakrivil, da smo izgubili Klis, ki gledajo z veseljem, kako gine krščanski rod — beneške izdajice iztezajo umazano roko po Primorju. Vstani, Peter, kliški junak!"

"Mrtvim bodi pokoj v tih jami," izpregovori blag glas za Uskokom; rahlo položi mlad redovnik desnico na ramo vojvodovo. Uskokov obraz se razjasni, omili. "Ti, Ivo!" Srčno objame redovnika in vzklizne: "Oh, Ivo, daj, sleci to haljo — pojdi z menoj v boj za uskoško življenje in svobodo. Nimam sina — junaštvo našega rodu gine..."

Redovnik zardi. Nekaj kot solza zablešči v očesu, ki je morda kot južno nebo v poletnem času. Kaj ne zveni v teh besedah očitanje, da živi on mirno za zidom, da leži — ki so baje, preliva kri stotine junakov?...

Redovnik vzdihne, se ozre vdano v oltar. "Pojdi," prosi brata in ga vede na prostor pred cerkvijo. Pod njima, v nižini, se veže morje z oblaki, ki pokrivajo nebo, otoke.

"Glej Adrijo," pravi redovnik. "Kaj vidiš danes na njej? Le redko jadro. In kar vidiš, nosi beneško zastavo. V Rečini se stiskajo vetrnjače, feluki (Obrežne ladje.) brigantine, (Brzojadnice.) barke plovejo pod varni trsaški breg. Morje smo zaprli z verigami. Vsak čas napade lahko Benečan Reko in Trsat. Vedno silovitejša je želja benečanskega barantača po vojvodovih zemljah, po hrvaškem Primorju. Zato je treba vedne paznje na njegovo gibanje. Ne samo z orožjem, tudi z umom. Redovniško delo je tiho — ne vidi, ne čeni ga vsak. Pa povedi, kdo je obvaroval že večkrat krščanstvo pogube, kdo čuje nad bednimi Primorci, kdo bodri vas v boju — ali ne skromni frančiškan? Več predore včasih skromni redovnik kot grmo-

vit bojevnik. Vi s sabljo in puško, mi s peresom in molitvijo.

"Tako mi Boga! Ivo, nisem te hotel žaliti, na mojo plemiško vero!"

"Vem, brat, kaj te teži že več let, kaj je dvignilo neko senco med nama: Ti misliš, da sem se odločil v samostan iz strahu-takrat..."

"Molči o tem, Ivo," mahne Juriša z roko in vedro lice se mu zopet stemni. Kaj ga spominja brat vislice...

"Poslušaj vendar, brat, saj doleti tudi redovnika lahko nasilna smrt. Ali niso Benečani odvlekli svečenika izpred oltarja, ker je služil našemu narodu sveto pravilo v našem jeziku, in ga ubili sromotno? In naj se obnese Benečanom, ki vedno tožijo sinove svetega Frančiška kot varhe puntarjev in roparjev — namreč Uskokov — naj se jim posreči..."

Kaj čaka redovnika, če se pregreje zoper postave? Nestrepen si — pa poslušaj, da postane vse jasno med nama! Ne misli, ti neustrašni junak, da ne vre po meni očetova kri. Tudi jaz sem sanjal o bojih. — Sanjal, kako bo opeval slepec pri goslih moje ime. Pa v uri, ko je zdvajala najina mati — ko je pretila tebi, plemiču, sramotna smrt — sem se zaobljubil Materi trsaški, da oblečem mesto z zlatom izšite plemiške obleke rjavo redovniško haljo."

"Ivo, moj dragi brat, oprosti," jeclja bojeviti vojvoda in poljubuje brata. Solza zaleskeče v očesu moža, ki se ne boji sovražnika, smrti, ki se boji samo sramote. "Povej mi, dragi brat," izpregovori z drhtečim glasom, "ti ni bilo nikoli žal za junaško slavo?"

"O, žal!" stisne mladi redovnik roko na sree in gleda na morje. "Kadar slišim, kako si se proslavil ti, kadar se odpravljajo vajaki na mejo, mi zaigra sree... Nemiren postanem kot vravec, ki je vajen bojnega meteža, ko sliši bojno trobljo..."

Mladi pater se zamisli... Pogladi si čelo in nadaljuje: "Pusti vis sedaj to... Kako sem vesel, da si tukaj! Vedel sem, da si na četovanju. Zakaj naš samostan obuje pridno s senjskim. Skrbelo me je, da si šel, predzren kot si, v levovo žrelo. Mati in sestra prosita Boga, da se ne vrneš, dokler so beneške galeje pred Senjem. Več ti pove pater gvardijan. Ti ostaneš sedaj tukaj..."

"Kaj si bb pamet?" se vznemiri Juriša. "Jaz da bi ostal tukaj, ko bodo lovili Uskoke? Tam moram biti in varovati svoje... Nisem prišel, da bi ležal tukaj. Ko smo se vračali s plonom s Turškega — bil je vroč dan, brate — zagledam proklete galeje pred Senjem. Skrilil smo se med čeri, izvlekli lesove iz vode med grmovje. Plen smo spravili v jamo pri Pešči. Nato sem poslal svojo četo po gorah domov. Jaz sem plul okrog otokov, se skrival med čermi. Sree mi je postalo silno težko, kar sem zagledal galeje. Vleklo me je sem. Hotel sem se priporočiti Bogorodnici pozdraviti tebe, ti priporočiti mater in sestro — za vsak slučaj — in iti po gorah v Senj. Pa morje je viharno, poigralo se bo z velikimi galejami in neslo mojo ladjico skozi nje."

Pater Ivo zmaje z glavo: "Počakaj, da čuješ, kaj ti pove pater gvardijan."

Glasno šklepečejo sandale po hodniku. Iz celice prihite redovniki razne starosti, močne postave, mirnih obrazov. Vse pozdravlja radostno Juriša — Uskoka.

"Zdrav, vojvoda Orlovič! Bog te živi, Juriša Senjanin!" — Mrzlo je na samostanskem vrtu. Vendar gore lica in oči redovnikov, ki hodijo v glasnem pogovoru z Jurišo po vrtu. Razburilo jih je vprašanje, radi katerega boli glava že toliko let modre državnice in Pragi in v Građu — uskoško vprašanje.

Dolga veriga gorja, ki se vleče, odkar je prestopil prvi bosanski Uskok hrvaško mejo. Dolga veriga gorja. Hrvški generali so odkazali pribeglece zemljišča v opustošenih krajih. A kadar je obdelal Uskok opustošeno zemljišče, se oglasi prejšnji gospodar zemljišča, zahteva desetino ali izselitev novih gostov. Desetino krvi plačuje Uskok rad — druge ne. On hoče živeti svobodno, biti podložen samo cesarju, ne kakemu plemiču, vlastelinu.

(Dalje prihodnjik.)

Ne posojuj denarja onemu, ki ima slab spomin.

Smešnice.

Pri zdravniku.

Zdravnik pacientu: "Vi imate zelo slabe žive. Tako bolezen je imel zadnje dni tudi Vaš sosed Brown, ker so ga vedno pri srečevanju previsokih računih mesarja. Ne vznemirjajte si torej preveč živce."

"Da, Mr Brown je okrevale, sedaj se je pa mene prijela nervoznost glede njegovih neplačnih računov odkar imam jaz mesnico."

Galanten dolžnik.

Krojaški mojster svojemu prijatelju: "Povem Vam, da tako galantnega moža ni daleč naokoli kakor je baron N."

"Jaz sem mislil, da Vam ta baron zelo počasi plačuje račune od narejenih oblek?"

"Da, prav imate: on računov sploh rad ne plačuje. Kadar koli ga pa pridem tirjpat, ukaže svojemu kočijažu, da me naj brezplačno odpelje domov v najlepši kočiji."

Politikarja.

A.: "Kaj je razlika med republikanci in demokrati?"

B.: Republikanci imajo slona za svojo politično žival, demokrati pa osla.

Sovražnica časnikov.

Nek trgovski potnik je dospel ravno v največjem deževju v gorško letovišče N. Dospel v hotel N. N. nagovori natakario sledede:

"Tu imate pa tako vreme, kakor ob vesoljnem potopu."

"Kaj?" ga začudeno vpraša natakario.

"Saj ste morda že čitali o vesoljnem potopu, ali tedaj, ko je vsled hudega vodovja Noetova barka obtičala vrh gore Ararat?"

"Ne gospod! Jaz nisem imela časnika v roki že ves teden; sploh pa jaz knjigam in časnikom malo verujem."

Corpus delicti.

V neki farmerski naselbini je bil edini gostilničar, Happy Hullivan poklecan pred domačega šodnika, ker je prodal nekemu nedoletnemu fantu steklenico "gina."

Sodnik, nad vse izkušeni in moder mož je dal postaviti v dokaz resnice ono steklenico z "ginom" na mizo v dvorani porotnikov: Najprvo je romala ta steklenica od ust do ust porotnikov, na kar se je pričelo živahno debatiranje med njimi, jeli oni gostilničar kriv prestopka ali ne?

Predsednik porotnikov je končno naznanil izid sodniku sledede: "Nismo se zamogli o krivdi zediniti, ker ni bilo v tej steklenici zadosti dokazilnega materiala ali "corpus delicti." Zmanjkalo ga je že pri sedmem porotniku, ko ga je pokušal."

V restavrantu.

Novi gost v nekem restavrantu se je pritožil pri natakariju, ker mu je prinesel juho na mrzlem krožniku: "Ali nimate pri vas navade, da donašate jedila na malo ogrehtih krožnikih?"

"Da, to delamo samo od oktobra do maja, ne pa v poletnem času."

To in ono.

Na Nizozemskem je dandanes okoli 600.000 bicikljev v rabi.

Matstne madeže spraviš lahko iz kuhinjske mize z nekaj kapljicami citroninega soka.

Na Ruskem pride povprečno 27 akrov obdelane zemlje na eno družino.

Leta 1913 se je pridelalo na Francoskem 36.127.372 kvartov vina; leta 1914 pa 49.398.000.

V republici Chile v Južni Ameriki se nahajajo največji skladi solitra. Tam kopljejo solitr že 2 čevlja globoko pod zemljo; plasti solitra so pa po 20 čevljev visoke.

Brazilske "kakao" palme rastejo od 600—700 let; dateljnovne palme dovčkajo od 200—300 let. Na Oljski gori v Jeruzalemu je najti še dandanes stare oljke, ki so rodile sad še leta 1099.

Na azorskem otočju, v Sumatri in Alžiriji rase neke posebne vrste grmovje, ki obradi sad, v obliki jagod za izdelovanje sveče. Te sveče gorijo tako rado, kakor lojeve sveče.

V kanadski državi Ontario bodo letos dne 16. septembra vse gostilne zaprli vsled nove prohibicijske postave. Ta postava ostane v veljavi do meseca sept. 1919; tedaj se bo vrnila glede podaljšanja prohibicije zopet splošna volitev.

Kaj je bolj važno?

Važnejše je izprazniti drob, nego napolniti želodec ne le ob kaki slabosti, marveč tudi v zdravem stanju. Če ste večkrat ali redno zapečeni, uživajte Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino. Odrpe vam drob in ga ohrani odprtega in čistega ter ne pripusti, da se kaka pusta tvarina nakopiči v telesu. To odlično zdravilo sestavljeno iz izbranih zeli in čistega rdečega vina, izpodbudi vašo slast in prebavo, vam olajša zapeko in podeli trdno moč. Okrepi vam prebavila in jih usposobi za prejemanje in prebavljanje dovolj tečne hrane. V boleznih želodeca, jeter in droba vas Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino zadovolji. Cena \$1.00. V lekarnah. Joseph Triner, izdelajoči kemik, 1333—1339 S. Ashland ave., Chicago, Ill.

Pri revmatizmu ali nevralgiji namažite s Triner's Linimentom bolesterne dele svojega telesa in opazujte hitro olajško. Cena 25 in 50c v lekarnah, po pošti 35 in 60 centov. (Advertisement.)

Vsem Slovincem in Hrvatom priporočam moje gostilno

"Hotel Flajnik",

3329 Penn. Avenue,

v kateri todim vedno sveže PIVO, ŽGANJE, VINO IN RAZNOVRSTNE DRUGE PIAČE. Priporočam se očenjenu obdeltstvu v najobilnejši oblik — Vsi snanci in neznanci vedno dobrodošli!

NA SVIDENJE!

GEO. FLAJNIK, LASTNIK, 3329 Penna. Ave. . . Pittsburg, Pa.

Frank Petkovšek

720 Market Street

WAUKEGAN, ILLINOIS.

Zastopnik raznih parobrodskih družb. Pošilja denarje v staro domovino in opravilja notarske posle. Se toplo priporoča Slovincem v Waukegan in okolici.

Poslajte sedaj vaš denar v stari kraj brzojavnim potom

in denar bode izplačan v 4 ali 5 dneh

Samo: znaša brzojavna pošiljatev za naslov štirih besed. Priložite torej \$3 navadni čeni za brzojavno pošiljatev.

Brzojavne cene so sledeče: za 100 K. \$17 — K. 200 \$31 — K. 300 \$45 — K. 500 \$73; i. t. d. s tem so vsi stroški plačani in denar je hitro doma.

Za Vaš denar vam jamčimo.

INTERNATIONAL EXCHANGE BANK

1334 W. 18th STREET Chicago, Illinois

Nova

PRILOŽNOST

Deset dni zastoj na poskušajo ta pisalni stroj in potem ga lahko vrnete če hočete.

Čas je prišel, da skoraj vsakdo potrebuje pisalni stroj. Zato smo mi izdelali stroj, kterega lahko vsakdo kupi in to je:

REMINGTON JUNIOR

"Junior" je priporočati, kakor vsak drugi "Remington" pisalni stroj glede kakovosti, izdelka in prikladnosti. Za izbrani izdelek tega stroja jamčimo. Razlika je le ta od drugih, da je ta stroj manjši in lažji, in tako narejen, da ga vsakdo lahko rabi, brez posebnega poduka ali vaje.

Prodaja se po \$50. Moderno in trdno narejen stroj za to primerno ceno. Lahko ga kupite na lahka mesečna odplačila, in sicer \$5 takoj in \$4 mesečno.

To je naša ponuda, mi smo prepričani, da je "Remington Junior" pravi pisalni stroj, kterega Vi potrebujete. Mi smo pripravljeni istega poslati prosto za 10 dni na poskušajo, na vank naslov prve in druge zone pakete pošte od vsake Remington prodajalne ali zaloge. Kadar istega prejmete, dajte ga natančno pregledati ali je vse v redu in tako, kakor smo mi poročali, ter ali je to pisalni stroj kterega ste si Vi želeli že dalj časa, in potem nam.

Posiljate ta kupon še danes.

Remington Typewriter Company, (Incorporated) 327 Broadway, New York Send me a Remington Junior Typewriter, price \$50, on free examination. It is understood that I may return the machine, if I choose, within ten days. If I decide to purchase it, I agree to pay for it in 10 monthly payments of \$5 each.

Jednota

OBLASTI ZDRUŽENIH DRŽAV REDNO PREGLEDUJEJO DENARNI ZAVOD.

PRVA-DRUGA NARODNA BANKA V PITTSBURGU.

USTANOVLENA L. 1852.

SPREJEMAMO DENAR NA ULOŽKE IN PLAČUJEMO OBRESTI. — ULOŽKE IZPLAČUJEMO BREZ KAKE ODPOVEDI. INOZEMSKI ODDELEK BANKE.

Zdaj pošiljamo v staro domovino pod garancijo

100 KRON ZA \$13.50

POZOR: Denar pošiljamo v kraj brez posredovanja drugih bank. Denarje pošiljatev za slovenske kraje izplačuje v našem imenu ljubljanska podružnica C. KR. PRIV. KREDITNEGA ZAVODA ZA TRGOVINO IN OBRT NA DUNAJU.

THE FIRST-SECOND NATIONAL BANK CORNER FIFTH AVENUE AND WOOD ST. PITTSBURG, PA.

Pišite po tiskovine za pošiljanje denarja v stari kraj. Kuverte in papir Vam pošljemo takoj brezplačno na Vaš naslov.

Lastno poslojje.